

EBA/GL/2018/02

19. juuli 2018

Suunised

kauplemisportfellivälisest tegevusest
tuleneva intressiriski juhtimise kohta

Lühendid

ALCO	varade ja kohustuste juhtimise komitee
ALM	varade ja kohustuste juhtimine
BCBS	Baseli pangajärelevalve komitee
BSG	pangandussektori sidusrühmade kogu
CET1	esimese taseme põhiomavahendid
CSRBB	kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenev krediidiriski marginaal
CRD	kapitalinõuete direktiiv (direktiiv 2013/36/EL)
CRR	kapitalinõuete määrus (määrus (EL) nr 575/2013)
EBA	Euroopa Pangandusjärelevalve
EaR	ohustatud tulu
EV	majanduslik väärtus
EVaR	ohustatud majanduslik väärtus
EVE	omakapitali majanduslik väärtus
FVOCI	õiglane väärtus muu koondkasumi kaudu
ICAAP	sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess
IFRS 9	rahvusvaheline finantsaruandlusstandard 9 – finantsinstrumendid
IMS	sisemine mõõtmisüsteem
IR	intressimäär
IRRBB	pangaportfelli tulenev intressirisk (mida kapitalinõuete direktiivis nimetatakse kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevaks intressiriskiks)
IT	infotehnoloogia
MIS	juhtimisinfosüsteem
NII	netointressitulu
NMD	tähtajata hoius
NPE	viivisnõue
P&L	kasum ja kahjum
QIS	kvantitatiivne mõju-uuring
SREP	järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess

1. Vastavus- ja aruandluskohustused

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve seisukoht nõuetekohaste järelevalvetavade kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk selle kohta, kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma tavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi) ka siis, kui suunised on mõeldud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandlusnõuded

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama hiljemalt (pp.kk.aaaa) EBA-le, kas nad järgivad või kavatsevad järgida kõnealuseid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebilehel avaldatud vormil aadressil compliance@eba.europa.eu, märkides viite „EBA/GL/2018/xx“. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb EBA-le teada anda.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2. Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Sisu ja kohaldamisala

5. Käesolevates suunistes kirjeldatakse järgmist:

- (a) süsteemid, mida finantseerimisasutused peavad rakendama direktiivi 2013/36/EL artiklis 84 nimetatud kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski kindlaksmääramiseks, hindamiseks ja juhtimiseks; seda riski nimetatakse ka pangaportfelliist tulenevaks intressiriskiks;
- (b) finantseerimisasutuste sisemine juhtimiskorraldus seoses pangaportfelliist tuleneva intressiriskiga;
- (c) direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 osutatud järsud ja ootamatud intressimäärade muutused, millega seoses pädevad asutused korraldavad läbivaatamist ja hindamist;
- (d) üldised ootused kauplemisportfelliivälise krediidiriski marginaali riski kindlaksmääramiseks ja juhtimiseks.

Adressaadid

6. Käesolevad suunised on suunatud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõike 2 punktis i osutatud pädevatele asutustele ning selle määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud finantseerimisasutustele, mis on ühtlasi krediidasutused ja investeerimisühingud vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktile 3.

Mõisted

7. Kui ei ole teisiti määratud, siis on kõigil direktiivis 2013/36/EL² ja määruses (EL) nr 575/2013³ kasutatud ja määratletud mõistetel käesolevates suunistes sama tähendus. Lisaks kasutatakse suunistes järgmisi mõisteid:

Kauplemisportfelliivälisest tegevusest tulenev intressirisk	Praegune või tulevikus tekkiv risk nii finantseerimisasutuse tulule kui ka majanduslikule väärtusele, mis tuleneb
---	---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (1) – ELT L 176, 27.6.2013.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta – ELT L 176, 27.6.2013.

	<p>kahjulikest intressimäära suundumustest, mis mõjutavad intressimääratundlike instrumente, sealhulgas ümberhindamise risk, baasirisk ja optioonirisk</p>
Intressimääratundlikud instrumendid	<p>Pangaportfelli varad, kohustused ja bilansivälised elemendid, v.a esimese taseme põhiomavahenditest maha arvatavad varad, nt pangaportfelli kuuluv kinnisvara, immateriaalne vara või omakapitalipositsioonid</p>
Ümberhindamise risk	<p>Intressimääratundlike instrumentide tähtajalisest struktuurist tulenev risk, mis tekib nende intressimääramuutuste erinevast ajastusest, hõlmates intressimäärade tähtajalise struktuuri muutuseid ühtlaselt kogu tulukõvera ulatuses (paralleelrisk) või diferentseeritult perioodide kaupa (mitteparalleelne risk)</p>
Baasirisk	<p>Sarnaste lõpptähtaegadega, kuid erinevate intressimääraindeksite alusel hinnatud intressimääratundlike instrumentide intressimäärade suhteliste muutuste mõjust tulenev risk. Baasirisk tuleneb ebatäiuslikust korrelatsioonist teenitud ja makstud intressimäärade kohandamisel erinevate intressimääratundlike instrumentide puhul, mille intressimäära muutumise omadused on muus osas sarnased</p>
Optsoonirisk	<p>(Kaudsetest ja otsestest) optsoonidest tulenev risk, kui finantseerimisasutus või selle klient saab muuta oma rahavoogude suurust või ajastust, nimelt risk, mis tuleneb intressimääratundlike instrumentidest juhul, kui hoidja realiseerib peaaegu kindlasti optiooni, kui see on tema rahalistes huvides (kaudsed või otsesed automaatsed optioonid), ning risk, mis tuleneb kaudsest või intressimääratundlike instrumentide tingimustes sisalduvast paindlikkusest, mille tõttu võivad intressimäärade muutused põhjustada kliendi käitumise muutumist (kaudne käitumuslik optioonirisk)</p>
Kauplemisportfellivälisest tegevusest tulenev krediidiriski marginaali risk	<p>Risk, mida tekitavad muutused turu ettekujutuses krediidiriski hinnast, mitteliquiidsuse preemiast ja võib-olla veel teistest krediidiriskiga instrumentide komponentidest, mis põhjustavad muutusi krediidiriski hinnas, mitteliquiidsuse preemias ja teistes potentsiaalsetes komponentides ning</p>

	mida ei selgita pangaportfellig tulenev intressirisk ega oodatavast krediidi- või (ootamatust) makseviivitusest tulenev risk
Tulu näitajad	Intressimäära liikumisest tulenevate eeldatava tulevase kasumlikkuse muutuste näitajad kindlaksmääratud ajalises perspektiivis
Majandusliku väärtuse näitajad	Intressimäära liikumisest tulenevad intressimääratundlike instrumentide nüüdispuhasväärtuse muutuste näitajad allesjäänud kasutusea jooksul. Majandusliku väärtuse näitajad kajastavad intressimääratundlike instrumentide väärtuse muutuseid järelejäänud kasutusea vältel, s.o kuni kõigi positsioonide lõpptähtajani.
Omakapitali majandusliku väärtuse näitajad	Majandusliku väärtuse näitaja erivorm, mille puhul omakapital jäetakse rahavoogudest välja
Tingimuslik rahavoogude mudelite koostamine	Rahavoogude mudelite koostamine eeldusel, et rahavoogude ajastamine ja suurus sõltub konkreetsest intressimäära stsenaariumist
Tingimusteta rahavoogude mudelite koostamine	Rahavoogude mudelite koostamine eeldusel, et rahavoogude ajastamine ja suurus ei sõltu konkreetsest intressimäära stsenaariumist
Äravooluga bilanss	Bilanss, milles olemasolevad kauplemisportfellivälised positsioonid amortiseeruvad ning neid ei asendata uue äritegevusega
Dünaamiline bilanss	Bilanss, mis sisaldab tulevase äritegevuse ootusi, mida on asjakohase stsenaariumi alusel järjekindlalt kohandatud
Staatiline bilanss	Bilanss ja bilansivälised positsioonid, mille kogumahtu ja koosseisu säilitatakse aeguvate või ümberhinnatavate rahavoogude asendamise teel uute rahavoogudega, millel on summa, ümberhindamise meetodi ja hinnavahe komponentide poolst samasugused omadused

3. Rakendamine

Kohaldamiskuupäev

8. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantseerimisasutused järgivad käesolevaid suuniseid alates 30. juunist 2019 ning kajastavad neid 2019. aasta sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi (ICAAP) tsüklis, st 2020. aastal esitatavates ICAAP aruannetes, mis põhinevad 2019. aasta lõpu andmetel, tuleks neid suuniseid arvesse võtta.

Üleminekusätted

9. Käesolevate suuniste sätete suhtes kohaldatakse järgmist üleminekukorda:
 - (a) EBA suunistes järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelevalvealaste stressitestide muudetud ühtsete menetluste ja meetodite kohta (SREP suunised)⁴ sätestatud SREP kategooriatesse 3 ja 4 kuuluvatele finantseerimisasutustele kohaldatakse punkti 18 alates 31. detsembrist 2019 [6 kuud pärast suuniste kohaldamise kuupäeva];
 - (b) SREP kategooriatesse 3 ja 4 kuuluvatele finantseerimisasutustele kohaldatakse punkti 114 alates 31. detsembrist 2019 [6 kuud pärast suuniste kohaldamise kuupäeva].

Kehtetuks tunnistamine

10. Alates 30. juunist 2019 tunnistatakse kehtetuks järgmised suunised: suunised kauplemisega mitteseotud tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise kohta (EBA/GL/2015/08)⁵.

⁴ EBA/GL/2014/13. Kättesaadav aadressil <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-review-and-evaluation-srep-and-pillar-2/guidelines-for-common-procedures-and-methodologies-for-the-supervisory-review-and-evaluation-process-srep>

⁵ Kättesaadav aadressil <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-review-and-evaluation-srep-and-pillar-2/guidelines-on-technical-aspects-of-the-management-of-interest-rate-risk-arising-from-non-trading-activities>.

4. Suunised kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise kohta

4.1 Üldsätted

11. Finantseerimisasutused peaksid käsitlema kauplemisportfellivälisest tegevusest tulenevat intressiriski olulise riskina ning hindama seda alati otseselt ja põhjalikult oma riskijuhtimise protsessides ja sisemise kapitali hindamise protsessides. Erinev lähenemine tuleks täielikult dokumenteerida ja seda tuleks järelevalvealases teabevahetuses põhjendada.
12. Finantseerimisasutused peaksid määrama kindlaks oma kauplemisportfellivälisest tegevusest tulenevale intressiriskile avatud positsioonid ning tagama selle riski nõuetekohase mõõtmise, jälgimise ja kontrolli.
13. Finantseerimisasutused peaksid juhtima ja maandama kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski positsioonidega seotud riske, mis mõjutavad nii nende tulu kui ka majanduslikku väärtust.
14. Kui finantseerimisasutused arvutavad intressimäära liikumise mõju tulu perspektiivist, peaksid nad võtma arvesse mitte ainult mõju intressitulule ja -kuludele, vaid ka instrumentide turuväärtuse muutuste mõju, mis esitatakse – olenevalt arvestuslikust käsitlusest – kas kasumiaruandes või vahetult omakapitalis (näiteks muu koondkasumi kaudu). Finantseerimisasutused peaksid võtma arvesse intressimäära liikumisest tulenevat tulu ja kapitali kasvu või kahanemist lühiajalises ja keskmise pikkusega perspektiivis.
15. Tulu muutus peaks olema baasstsenaariumi järgi oodatava tulu ning alternatiivse, kahjulikuma šoki- või stressistsenaariumi järgi oodatava tulu erinevus tegevuse jätkuvuse alusel.
16. Finantseerimisasutused peaksid käsitlema viivisnõudeid ⁶ (millest on maha arvestatud allahindlused) intressimääratundlike instrumentidena ning kajastama oodatavaid rahavoogusid ja nende ajastust.
17. Finantseerimisasutused peaksid käsitlema intressimäära tuletisinstrumente ja bilansiväliseid elemente, näiteks intressimääratundlike valmisolekulaenukohustusi, intressimääratundlike instrumentidena.

⁶ Määruse (EL) 680/2014 V lisas määratletud viivisnõuded.

18. Finantseerimisasutused peaksid jälgima ja hindama oma kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale krediidiriski marginaali riskile avatud positsioone, võttes aluseks pangaportfelli varade poole, kui selline krediidiriski marginaali risk on asutuse riskiprofiili jaoks oluline.
19. Finantseerimisasutused peaksid suuniste rakendamisel määrama oma jooksva ja tulevase avatuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile kindlaks proportsionaalselt, sõltuvalt pangaportfelli hoitavate positsioonide suurusest, keerukusest ja riskantsusest, või kasvava riskiprofiili alusel, võttes arvesse oma ärimudelit, strateegiaid ja ärikeskkonda, milles nad tegutsevad või kavatsesid tegutsema hakata.
20. Kui finantseerimisasutused on hinnanud oma jooksvat ja tulevast avatust kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile, peaksid nad sellest hinnangust lähtuvalt võtma arvesse käesolevas punktis ja kapitali kindlaksmääramise, arvutamise ja allokeerimise (4.2), juhtimiskorra (4.3) ja mõõtmise (4.4) punktides sätestatud elemente ja ootuseid ning rakendama neid kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile jooksva ja tulevase avatusega vastavuses oleval moel.
21. Peale kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile jooksva ja tulevase avatuse hindamist peaksid finantseerimisasutused kaaluma käesolevaid suuniseid rakendades oma üldist keerukuse astet ja sisemisi riskijuhtimismeetodeid, tagamaks, et nende kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise meetodid, protsessid ja süsteemid on kooskõlas nende üldise riskijuhtimismeetodiga ning teiste riskide juhtimisel rakendatavate konkreetsete meetodite, protsesside ja süsteemidega.

4.2 Kapitali kindlaksmääramine, arvutamine ja allokeerimine

22. Sisemise kapitali summade, liikide ja koosseisu hindamisel vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 73 peaksid finantseerimisasutused tuginema üldise sisemise kapitali hinnangus kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski osa kindlaksmääramisel finantseerimisasutuse sisemise mõõtmisüsteemi väljunditele, võttes arvesse põhieeldusi ja riskipiiranguid. Kapitali üldine tase peaks olema vastavuses nii finantseerimisasutuse tegeliku mõõdetud riskitaseme (mis sisaldab kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevat intressiriski) kui ka tema riskivalmidusega ning olema tema sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi (ICAAP) aruandes nõuetekohaselt dokumenteeritud.
23. Finantseerimisasutus peaks näitama, et tema sisemine kapital on kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski tasemele vastav, võttes arvesse intressimäärade muutustest tuleneda võivate asutuse majandusliku väärtuse ja tulevase tulu muutuste mõju sisemisele kapitalile. Finantseerimisasutustelt ei eeldata, et nad arvestaksid oma sisemist kapitali topelt, s.o summeerides majandusliku väärtuse ja tulu näitajate alusel kindlaksmääratud sisemise kapitali.
24. Asutused peaksid võtma oma ICAAP analüüsis kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski katteks vajaliku kapitalikoguse kindlaksmääramisel arvesse järgmist:

- (a) intressimäärade ebaproportsioonid liikumisest tuleneva võivate majanduslikule väärtusele avalduvate riskide jaoks hoitud sisemine kapital ja
 - (b) sisemise kapitali vajadused, mis tulenevad intressimäärade muutuste mõjust tuleviku tulu saamise võimele, ja sellest tulenev mõju sisemise kapitali puhvri tasemetele.
25. Finantseerimisasutused ei tohiks tugineda kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriskiga seoses ainult järelevalvealastele kapitali adekvaatsuse hinnangutele ega järelevalvealase võõrväärtustest tulemusele (vt punkt 4.5), vaid peaksid töötama välja ja võtma kasutusele oma kapitali allokeerimise meetodi, lähtudes enda riskivalmidusest, riski tasemest ja riskijuhtimise põhimõtetest. Finantseerimisasutused peaksid sobivat kapitali taset kindlaks määrares arvestama nii vajaliku kapitali kogust kui ka kvaliteeti.
26. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski jaoks vajaliku kapitali adekvaatsuse hindamisel tuleks võtta arvesse järgmist:
- (a) kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski positsioonide sisepiirangute suurus ja lõpptähtaeg ning kas need piirangud on kapitali arvestamise hetkel ära kasutatud;
 - (b) selliste avatud positsioonide riskimaandamise oodatav kulu, mille eesmärk on saada kasu intressimäärade tulevase tasemega seotud sisemistest ootustest;
 - (c) kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski sisemeetmete tundlikkus mudelite põhiliste või ebatäiuslike eelduste suhtes;
 - (d) šoki- ja stressistsenaariumide mõju teistsuguste intressimääraindeksite alusel kujundatud hinnaga positsioonidele (baasirisk);
 - (e) erinevates valuutades mittevastavate positsioonide mõju õiglasele väärtusele ja tulule (sh mõju muu koondkasumi kaudu väljendatud õiglasele väärtusele);
 - (f) varjatud kasumi ja kahjumi mõju;
 - (g) üldise konsolideeritud kapitali adekvaatsuse ja samuti riskide põhine kapitali allokeerimine kontserni järelevalvealasesse konsolideerimisringi kuuluvatele juriidilistele isikutele;
 - (h) alusvaraga seotud riskitegurid ja
 - (i) asjaolud, mil risk võib realiseeruda.
27. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski jaoks vajaliku kapitali adekvaatsuse väljundeid tuleks võtta arvesse asutuse ICAAP protsessis ning see peaks kajastuma äriinidega seotud kapitali adekvaatsuse hindamistes.
28. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski jaoks hoitava sisemise kapitali summa kalibreerimiseks peaksid finantseerimisasutused kasutama oma riskiprofiilile

kohandatud mõõtmissüsteeme ning erinevaid intressimäära šoki- ja stressistsenaariumeid, et kvantifitseerida sellise intressiriski mõju potentsiaalset ulatust ebasoodsates tingimustes.

29. Majandusliku kapitali mudeleid kasutavad finantseerimisasutused peaksid tagama, et kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski jaoks allokeeritavat sisemist kapitali võetakse üldise majanduse kapitali allokeerimisel nõuetekohaselt arvesse ning et diversifitseerimise eeldused dokumenteeritakse ja nende usaldusväärsust ja stabiilsust kontrollitakse konkreetse asutuse olukorrale ja tegutsemisturgudele sobivate ajalooliste andmete alusel. Majandusliku kapitali kulud võib allokeerida tagasi äriüksustele ja toodetele, tagamaks, et aluseks olevate äriüksuste või toodete juhtimise eest vastutavad isikud mõistavad nende täielikke kulusid.

30. Kui kaalutakse, kas lähtuvalt kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõjust tulule tuleks sisemist kapitali allokeerida, peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse järgmist:

- (a) netointressitulu suhteline tähtsus võrreldes kogu netotuluga ja seega netointressitulu oluliste muutuste mõju aastate lõikes;
- (b) erinevate stsenaariumide raames saadava netointressitulu tegelikud tasemed (s.o kas marginaalid on piisavalt suured, et katta intressimäära positsioonidest ja kohustuste kulu muutustest tuleneva volatiilsuse);
- (c) stressitingimustest või turukeskkonna pikaajalistest muutustest põhjustatud tegeliku kahju tekke võimalus, kui näiteks tulude stabiliseerimise otstarbel võib osutada vajalikuks pikaajaliste investeringutena kavandatud positsioonide likvideerimine;
- (d) intressimääratundlike instrumentide (sealhulgas intressimäära tuletisinstrumentide) suhteline tähtsus pangaportfellis koos potentsiaalse mõjuga, mis on esitatud kas kasumiaruandes või vahetult omakapitalis (näiteks muu koondkasumi kaudu), ja
- (e) netointressitulu kõikumine, tuluvoo tugevus ja stabiilsus ning tavapärase äritegevuse tekitamiseks ja säilitamiseks vajaliku tulu suurus. Finantseerimisasutused, millel on kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski kõrge tase, mis võiks usutatavates turustsenaariumides põhjustada kahjumeid tavapärase dividendijaotuse piiramise või äritegevuse vähenemise näol, peaksid tagama, et neil on selliste stsenaariumide kahjuliku mõju korvamiseks piisavalt kapitali.

31. Finantseerimisasutused peaksid kaaluma sisemise kapitalipuhvri kohandamist, kui nende stressitestide tulemused näitavad stressistsenaariumides tulu võimalikku kahanemist (ja seega väiksemat kapitali tootmise võimet).

4.3 Juhtimiskord

4.3.1 Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski üldine strateegia

32. Finantseerimisasutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski strateegia, sealhulgas riskivalmidus ja -maandamine peaks olema osa üldisest strateegiast, eriti strateegilistest ja riskieesmärkidest, mille juhtorgan peab vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 88 lõike 1 teise lõigu punktile a heaks kiitma.
33. Finantseerimisasutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriskiga seotud riskivalmidust tuleks väljendada kõikuvate intressimäärade vastuvõetava mõjuna nii tulule kui ka majanduslikule väärtusele ning seda piirangutes kajastada. Finantseerimisasutused, kellel on märkimisväärne ümberhindamise risk, baasirisk või optioonirisk, peaksid iga kõnealuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski olulise alatüübiga seoses määrama kindlaks oma riskivalmiduse.
34. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski üldine strateegia peaks samuti hõlmama otsust, mis ulatuses tugineb ärimudel tulu tekitamisele tulukõvera alusel, s.o suhteliselt pika ümberhindamisperioodiga vara rahastamisele suhteliselt lühikese ümberhindamisperioodiga kohustuste abil. Kui ärimudel tugineb suurel määral sellisele tuluallikale, peaks juhtorgan seda oma kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski strateegias mainima ja selgitama, kuidas ta kavatses jätkata tegevust lameda või vastupidise tulukõveraga ajavahemikel.
35. Finantseerimisasutused peaksid uute toodete kasutamise või uute tegevuste, riskide võtmise või maandamise strateegiate ettepanekuid enne omandamist või rakendamist põhjalikult hindama veendumaks, et toote või tegevuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski usaldusväärse ja tõhusa juhtimise tagamiseks vajalikud ressursid on teada, kavandatavad tegevused on kooskõlas asutuse üldise riskivalmidusega ning kehtestatud on kavandatava toote või tegevuse riskide tuvastamise, mõõtmise, jälgimise ja kontrollimise protsessid. Tuleks tagada hea arusaamine uute toodete või tegevuste kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski omadustest.
36. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski maandamiseks tuletisinstrumente kasutataval finantseerimisasutustel peaksid olema vajalikud teadmised ja ekspertiis. Iga finantseerimisasutus peaks tõendama, et ta mõistab intressimäära tuletisinstrumentide abil riskimaandamise tagajärgi.
37. Finantseerimisasutused, kes kasutavad kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisel sisendina kliendi käitumise mudeleid, peaksid omama vajalikke teadmisi ja ekspertiisi. Iga finantseerimisasutus peaks olema võimeline tõendama, et ta mõistab oma kliendibaasi käitumise mudeli koostamise tagajärgi.
38. Riskimaandamise kohta otsuste tegemisel peaksid finantseerimisasutused olema teadlikud raamatupidamisarvestuse põhimõtete mõjust, aga nende riskijuhtimisstrateegia ei tohiks

tugineda üksnes arvestuslikule käsitlusele. Majandusriskide juhtimine peaks olema prioriteet ja raamatupidamisarvestusest tulenevat mõju tuleks seetõttu käsitada teisejärgulisena.

39. Konsolideerimisgruppi kuuluvad finantseerimisasutused peaksid tagama, et kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimiseks kasutatavad sisemise juhtimiskorralduse reeglid ja protsessid on konsolideerimise ja allkonsolideerimise tasandil järjekindlad ja hästi integreeritud.

4.3.2 Riskijuhtimise raamistik ja kohustused

40. Et nende sisemine juhtimiskorraldus vastaks direktiivi 2013/36/EL artiklitele 74 ja 88, peaksid finantseerimisasutused tagama seoses kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriskiga järgmist:

- (a) et nende juhtorgan kannaks lõppvastutust kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise raamistiku, asutuse riskivalmiduse raamistiku ning riskide piisavaks katmiseks vajaliku sisemise kapitali summade, liikide ja jaotuse eest. Juhtorgan peaks määrama kindlaks finantseerimisasutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski üldise strateegia ning võtma vastu vastava poliitika ja protsessid. Juhtorgan võib siiski delegeerida kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski jälgimise ja juhtimise kõrgema astme juhtkonnale, ekspertidest üksikisikutele või varade ja kohustuste juhtimise komiteele tingimustel, mida on täpsustatud punktis 41;
- (b) et neil oleks olemas kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise raamistik, milles nähakse ette selged vastutusliinid ning mis koosneb piirangute süsteemist, põhimõtetest, protsessidest ja sisekontrollidest, sealhulgas raamistiku tõhususe regulaarsetest sõltumatutest läbivaatustest ja hindamistest.

41. Eelkõige peaks juhtorgan vastutama järgmise eest:

- (a) arusaamine kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile avatud positsioonide olemusest ja suurusest. Juhtorgan peaks tagama, et finantseerimisasutuse äristrateegiates on olemas selged suunised kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriskiga seotud riskivalmiduse kohta;
- (b) asjakohaste meetmete kehtestamine kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski tuvastamiseks, mõõtmiseks, jälgimiseks ja kontrollimiseks kooskõlas heakskiidetud strateegiate ja põhimõtetega. Seoses sellega peavad juhtorgan või selle esindajad tagama, et on kehtestatud järgmine:
 - i. sobivad kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski piirmäärad, mis sisaldavad erandite tegemiseks vajalikke konkreetseid menetlusi ja kinnitusi ning tagavad nende piirmäärade jälgimise;

- ii. kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise, positsioonide väärtuse määramise ja tulemuste hindamise süsteemid ja standardid, sealhulgas menetlused finantseerimisasutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski analüüsi aluseks olevate intressimäära šoki- ja stressistsenaariumide ja põhieelduste ajakohastamiseks;
 - iii. põhjalik kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski aruandlus- ja läbivaatusmenetlus ja
 - iv. tõhusad sisekontrolli- ja juhtimisinfoüsteemid;
- (c) oluliste riskide maandamise või riskide võtmise algatuste heakskiitmine enne rakendamist. Sisemiste panga- ja kauplemisportfelli vaheliste riskiülekannetega seotud positsioonid peaksid olema korralikult dokumenteeritud;
- (d) kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise põhimõtete, menetluste ja piirmäärade heakskiitmine, rakendamine ja läbivaatamise järelevalve. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile avatud positsioonide suurus ja muutused tuleks esitada regulaarselt juhtorganile (vähemalt kord kvartalis);
- (e) kindlus, et kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmismeetodite valideerimine ja vastava riskimudeli hindamine sisalduvad ametlikus protsessis, mille juhtorgan või selle esindajad peavad läbi vaatama ja heaks kiitma;
- (f) oma esindajate tegevuse mõistmine ja hindamine kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski jälgimisel ja kontrollimisel kooskõlas juhtorganis heakskiidetud põhimõtetega, õigel ajal esitatud ja piisavalt üksikajaliku teabe regulaarse läbivaatamise alusel;
- (g) finantseerimisasutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski strateegiate tagajärgede ning nende potentsiaalsete seoste mõistmine turu, likviidsuse, krediidi- ja operatsiooniriskiga, nõudmata samas, et kõik juhtorgani liikmed oleksid selles valdkonnas asjatundjad. Osal liikmetest peaks olema piisavalt tehnilisi teadmisi juhtorganile esitatud aruannete kohta küsimuste esitamiseks ja nende kahtluse alla seadmiseks. Finantseerimisasutus peaks tegema juhtorgani liikmed vastutavaks selle eest, et kõrgema astme juhtkonnal oleks pädev mõistma kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevast intressiriski ja et sellise intressiriski juhtimiseks antaks piisavalt ressursse.
42. Finantseerimisasutused peaksid kehtestama delegeerimiskorra ja -menetlused kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski jälgimise või juhtimise delegeerimiseks juhtorgani poolt, mis hõlmaks muu hulgas järgmist:
- (a) juhtorgan peaks määrama kindlaks isikud või komiteed, kellele delegeeritakse juhtorgani ülesandeid kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski põhimõtete ja

- praktika väljatöötamiseks, näiteks kõrgema astme juhtkond, üksikisikutest asjatundjad või varade ja kohustuste juhtimise komitee, ning nende eesmärgid tuleks selgelt määratleda;
- (b) juhtorgan peaks tagama kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski riskijuhtimisprotsessis piisava vastutusalade eraldamise. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski tuvastamise, mõõtmise, jälgimise ja kontrolli funktsioonidel peaksid olema selgelt määratletud vastutusalad, need peaksid olema sellise riski võtmise funktsioonidest sõltumatud ning need peaksid andma kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile avatud positsioonidest aru otse juhtorganile või selle esindajatele;
- (c) finantseerimisasutus peaks tagama, et juhtorgani esindajatel on kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski võtmisega tegelevate üksuste suhtes selged käsuliinid. Peaks olema selge, mis kanaleid pidi esindajad neile üksustele oma juhiseid annavad;
- (d) juhtorgan peaks tagama, et finantseerimisasutuse struktuur võimaldab tema esindajatel oma ülesandeid täita ning aitab kaasa tõhusale otsustamisele ja juhtimisele. Selleks peaks varade ja kohustuste juhtimise komitee regulaarselt kohtuma ning komitee koosseis peaks arvestama iga olulist kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski valdkonda. Juhtorgan peaks soodustama kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise protsessiga seotud arutelu nii oma liikmete ja esindajate kui ka oma esindajate ja finantseerimisasutuse teiste töötajate vahel. Samuti peaks juhtorgan tagama, et riskijuhtimise ja strateegilise planeerimise osakondade vaheline regulaarne suhtlus võimaldab jälgida tulevasest äritegevusest tulenevat riski.

4.3.3 Riskivalmidus ja poliitikas kehtestatud piirmäärad

43. Finantseerimisasutused peaksid määratlema oma kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriskiga seotud riskivalmiduse nii majandusliku väärtuse kui ka tulu seisukohalt eelkõige järgmiselt:
- (a) finantseerimisasutusel peavad olema selgelt määratletud riskivalmiduse avaldused, mille on kiitnud heaks juhtorgan ja mida rakendatakse põhjalike riskivalmiduse raamistike, s.o kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski piiramise ja kontrollimise poliitika ja menetluste kaudu;
- (b) riskivalmiduse raamistikud peaksid nägema ette kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise otsustega seotud delegeeritud volitused, vastutus- ja aruandlusliinid ning loetlema intressiriski jaoks heakskiidetud instrumendid, riskimaandusstrateegiad ja riskide võtmise võimalused;
- (c) riskivalmiduse määratlemisel peaks asutus võtma arvesse kauplemisportfelli välisest tehingute riske, mis võivad tuleneda arvelduslikust käsitlemisest. Tulule avalduv risk ei pruugi piirduda intressituluga ja -kuluga: eraldi tuleks arvesse võtta intressimäärade muutuste mõju instrumentide turuväärtusele, mis kajastub olenevalt arvelduslikust käsitlemisest kas

kasumiaruandes või vahetult omakapitalis (näiteks muu koondkasumi kaudu). Eriti peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse rakendatavates intressimäära šoki- ja stressistsenaariumides tulule avalduvat mõju seoses õiglase väärtuse instrumentides sisalduvate optioonidega. Samuti peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse riskimaandamise tuletisinstrumentide potentsiaalset mõju kasumile ja kahjumile, kui intressimäärade muutumine vähendaks riskimaandamise tõhusust.

44. Finantseerimisasutused peaksid kohaldama kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile avatud positsioonidele piirmäärasid kooskõlas oma riskivalmiduse ning sellise intressiriski mõõtmise üldise lähenemisviisiga, pidades silmas eelkõige järgmist:

- (a) konsolideeritud tasandil ja vajadusel üksikute tütaretevõtete tasandil tuleks kohaldada agregeeritud riski piirmäärasid, millega piiritletakse selgelt juhtorgani jaoks vastuvõetav kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski summa;
- (b) piirmäärad võib siduda konkreetsete intressimäärade ja tähtajaliste struktuuride muutumise stsenaariumidega, näiteks nende kasvu või kahanemise või tulukõvera kuju muutumisega. Nende piirmäärade väljatöötamisel kasutatavad intressimäärade liikumised peaksid piisavalt kajastama ebasoodsaid šoki- ja stressistsenaariume, võttes arvesse ajaloolist intressimäärade volatiilsust ning juhtorganile nende riskipositsioonide maandamiseks vajalikku aega;
- (c) riskipoliitikas sätestatavad piirmäärad peaksid vastama asutuse olemusele, suurusele, keerukusele ja kapitali adekvaatsusele ning tema võimele oma riske mõõta ja juhtida;
- (d) olenevalt finantseerimisasutuse tegevuse ja ärimudeli iseloomust võib määratleda ka üksikute äriüksuste, portfelli, instrumendiliikide, konkreetsete instrumentide või oluliste kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski alatüüpide, näiteks ümberhindamise riski, baasiriski ja optiooniriski alampiirmäärad;
- (e) peaks olema loodud süsteemid, mis tagavad, et juhtorgani või tema esindajate sätestatud piirmäärasid ületavatele või suure tõenäosusega ületada võivatele positsioonidele pööratakse juhtkonna poolt kiiresti tähelepanu ning neist teavitatakse viivitamatult kõrgemaid astmeid. Kehtestatud peaksid olema selged põhimõtted, keda kaasata, kuidas toimub suhtlus ning mis meetmeid reageerimiseks võetakse;
- (f) riskinäitajate teatamine juhtorganile või selle esindajatele peaks toimuma vähemalt kord kvartalis ning selles tuleks võrrelda jooksvat positsiooni poliitikas sätestatud piirmääradega.

45. Eri raamistiku abil tuleks jälgida sellistele instrumentidele nagu tuletisinstrumentidele tuginevate riskimaandusstrateegiade arengut ning kontrollida turuhinnas hinnatud riske instrumentidel, mida arvestatakse turuväärtuse alusel.

4.3.4 Riskipoliitika, -protsessid ja -kontrollid

a. Riskipoliitika ja -protsessid

46. Juhtorgan peaks lähtuvalt oma üldisest kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski strateegiast rakendama kindlat riskipoliitikat, samuti riskiprotsesse ja -süsteeme, mis peaksid tagama järgmise:

- (a) kehtestatakse kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise ja hindamise stsenaariumide ajakohastamise menetlused;
- (b) kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise meetod ning vastavad mõõtmise ja hindamise eeldused, sh sisemise kapitali jaotamine kauplemisportfellivälisest tegevusest tulenevatele intressiriskidele, on asjakohased ja proportsionaalsed;
- (c) kasutatud mudelite eeldused vaadatakse korrapäraselt läbi ja vajadusel neid muudetakse;
- (d) kehtestatud on positsioonide hindamise ja tulemuslikkuse mõõtmise standardid;
- (e) lubatud riskimaandusstrateegiate ja riskimaandamise instrumentide kohta on olemas asjakohased dokumendid ja kontrollid;
- (f) kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski positsioonide juhtimise käsuliinid ja vastutus on kindlaks määratud.

47. Poliitika peaks olema hästi põhjendatud, usaldusväärne ja dokumenteeritud ning käsitlema kõiki kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski komponente, mis on konkreetse finantseerimisasutuse seisukohast olulised. Ilma et see piiraks proportsionaalsuse põhimõtte rakendamist, peaks kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski poliitika sisaldama järgmist:

- (a) pangaportfelli ja kauplemisportfelli eristus. Intressimäära tuletisinstrumentidest tuleneva kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski üldisema jälgimise raames tuleks korralikult dokumenteerida ja jälgida sisemise riski ülekandeid pangaportfelli ja kauplemisportfelli vahel;
- (b) majandusliku väärtuse üksikasjalikum määratlus ning selle kooskõla asutusesiselt kasutatava varade ja kohustuste väärtuse hindamise meetodiga (nt lähtuvalt tuleviku rahavoogude diskonteeritud väärtusest ja tuleviku tulu diskonteeritud väärtusest);
- (c) tuleriski üksikasjalikum määratlus ja selle kooskõla asutusesiselt kasutatava finantsplaneerimise ja -prognooside väljatöötamise meetodiga;
- (d) kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski sisearvutustes kasutatavate erinevate intressimäärašokkide suurus ja kuju;

- (e) tingimusliku ja tingimusteta rahavoogude mudelite koostamise meetodite kasutamine;
- (f) ettevalmistamisel olevate tehingute⁷ käsitlemine (sh võimalik riskimaandamine);
- (g) mitme valuuta intressiriski positsioonide koondamine;
- (h) erinevatest intressimääraindeksitest tuleneva baasiriski mõõtmine ja juhtimine;
- (i) kas pangaportfelli intressi mittekandvad varad ja kohustused (sh kapital ja reservid) on arvestatud ICAAP protsessis kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise arvutustesse;
- (j) arvelduskontode ja säästukontode käitumuslik käsitlemine (s.o. lühikese lepingulise tähtajaga, aga pika käitumusliku tähtajaga kohustuste tähtaja eeldus);
- (k) varade või kohustuste käitumuslike ja automaatsete optsoonide mõju kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisele, sh kumerusmõju ja mittelineaarsed tasuvusprofiilid;
- (l) riskimõõtmises kasutatavate rahavoogude grupeerimisel nõutav täpsusaste (näiteks ajavahemike kasutamine);
- (m) asutusesisene kommertsmarginaalide määratlemine ja kommertsmarginaalide asutusesiseseks käsitlemise sobiv meetodika.

48. Kõiki kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski põhimõtteid tuleks regulaarselt (vähemalt kord aastas) läbi vaadata ning neid tuleks vajaduse korral muuta.

49. Et finantseerimisasutuse kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise poliitika ja menetlused püsiksid asjakohaste ja usaldusväärsetena, peaks juhtorgan või selle esindajad kõnealuse intressiriski juhtimise poliitika ja menetlused regulaarsete aruannete tulemuste taustal läbi vaatama.

50. Juhtorgan või selle esindajad peaksid tagama, et kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriskiga seotud analüüsi- ja riskijuhtimistegevusi viib ellu piisav hulk pädevaid töötajaid, kellel on finantseerimisasutuse tegevuste iseloomule ja ulatusele vastavad tehnilised teadmised ja kogemused.

b. Sisekontrollimehhanismid

51. Kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski kontrollipõhimõtete ja -menetlustega seoses peaksid finantseerimisasutustes olema sobivad heakskiitmisemenetlused,

⁷ Ettevalmistamisel olevad positsioonid (kui nt laen on kokku lepitud ja kliendil on võimalik valida, kas seda välja võtta või mitte) annavad kliendile tegelikult optiooni, mida kasutatakse kõige tõenäolisemalt ajal, mil turutingimused on finantseerimisasutuse jaoks vähim sobivad (negatiivne kumerus). Ettevalmistamisel olevate positsioonide juhtimine tugineb saadud taotluste täpsetele andmetele ning oodatavate väljavõtmiste mudelitele.

avatud positsioonide piirmäärad, läbivaatused ja muud mehhanismid, mis pakuvad riskijuhtimise eesmärkide täitmise suhtes mõistlikku kindlustunnet.

52. Finantseerimisasutused peaksid vaatama oma sisemised kontrollisüsteemid ja riskijuhtimisprotsessid regulaarselt läbi ja neid hindama, et olla kindel, et töötajad järgivad kehtestatud poliitikat ja menetlusi. Sellistel läbivaatustel tuleks hinnata ka olulisi muutusi, mis võivad mõjutada kontrollide tõhusust, sealhulgas turutingimuste, personali, tehnoloogia ja riskipositsioonide piirmäärade järgimismehhanismi muutusi, ning tagada, et võimaliku piirmäärade ületamise suhtes oleksid olemas sobivad eskalatsioonimenetlused. Läbivaatusi ja hindamisi peaksid regulaarselt tegema vaadeldavast funktsioonist sõltumatud inimesed või üksused. Kui sisekontrollisüsteeme on vaja muuta või tõhustada, on vaja asutusesisest läbivaatusmehhanismi, mis tagab, et neid muudatusi rakendatakse õigel ajal.
53. Finantseerimisasutused peaksid laskma oma kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski tuvastamise, mõõtmise, jälgimise ja kontrolli protsessid regulaarselt läbi vaadata sõltumatul auditeerijal, kelleks võib olla sise- või välisaudiitor. Sellistel juhtudel tuleks sise- või välisaudiitori või muu samaväärse välise poole aruanded teha kättesaadavaks vastavatele pädevatele asutustele.

c. **Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski IT-süsteemid ja andmete kvaliteet**

54. IT-süsteemid ja rakendused, mida finantseerimisasutus kasutab kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski riskipositsioonide tuvastamise, mõõtmise ja agregeerimise toimingute teostamiseks, töötlemiseks ja registreerimiseks ning aruannete koostamiseks, peaksid suutma toetada sellise intressiriski õigeaegset ja täpset juhtimist. Süsteemid peaksid eelkõige:
- (a) jäädvustama intressimäära riski andmeid kõigi finantseerimisasutuse oluliste kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski positsioonide, sealhulgas ümberhindamise riski, baasiriski ja optiooniriski positsioonide kohta. See peaks toetama asutuses oluliste kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski allikate tuvastamiseks, mõõtmiseks ja agregeerimiseks kasutatavat mõõtmissüsteemi;
 - (b) olema suutelised täielikult ja selgelt salvestama kõiki finantseerimisasutuse tehtud tehingud, võttes arvesse nende kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski omadusi;
 - (c) olema kohandatud kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski põhjustavate tehingute keerukuse ja arvuga;
 - (d) olema piisavalt paindlikud, et võimaldada mõistlikus ulatuses šoki- ja stressisenaariumide ja võimalike lisatsenaariumide arvessevõtmist;

- (e) võimaldama asutusel täielikult mõõta, hinnata ja jälgida konkreetsete tehingute mõju oma üldisele riskipositsioonile;
- (f) suutma arvutada kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski majandusliku väärtuse ja tulu põhiseid näitajaid ning muid sellise intressiriski näitajaid, mida asjaomased pädevad asutused ette näevad, võttes aluseks punktides 4.4.3 ja 4.4.4 sätestatud intressimäära šoki- ja stressistsenaariumid;
- (g) olema piisavalt paindlikud, et hõlmata finantseerimisasutuse riskiparameetrite sise-eeldustele järelevalvega seoses kehtestatud piiranguid.

55.IT-süsteem ja tehingute süsteem peaksid suutma salvestada toodete ümberhindamise profiili, intressimäära omadusi (sh marginaali) ning optiooni omadusi, et võimaldada ümberhindamise riski, baasiriski ja optiooniriski mõõtmist. Tehingute süsteem peaks samuti võimaldama koguda üksikasjalikku teavet konkreetse tehingu ümberhindamise kuupäeva(de), intressimäära tüübi või indeksi, võimalike optioonide (sh varajane tagasimaksmine või lunastamine) ning kõnealuste optioonide kasutamise seotud tasude kohta.

56.Kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisüsteemid peaksid võimaldama tuvastada kõigil toodetel kõnealuse intressiriski omadusi. Samuti peaksid süsteemid võimaldama kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski individuaalsete instrumentide/portfellide mõju osadeks jaotamist kauplemisportfellivälise riski tasandil.

57.Tehingusüsteem peaks eelkõige keerukate ja struktureeritud toodetega seoses võimaldama teabe kogumist toote eri osade kohta ning nende kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski omaduste tuvastamist (nt varade ja kohustuste omadused, mis on rühmitatud teatud omaduste alusel, näiteks ümberhindamise kuupäevad või optioonielendid). Finantseerimisasutus peaks tagama, et IT-süsteem säilitab oma funktsionaalsuse uute toodete kasutusele võtmisel.

58.Juurutada tuleks IT-süsteemide nõuetekohased organisatsioonilised kontrollid, et vältida kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski arvutisüsteemides ja -rakendustes kasutatavate andmete rikkumist ning kontrollida neis rakendustes kasutatava koodi muutusi, et tagada eelkõige järgmist:

- (a) kasutatud sisendandmete usaldusväärsus ning kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mudelite töötlussüsteemide terviklikkus;
- (b) IT-süsteemides vigade (sh andmete töötlemise ja agregeerimise käigus tekkivate vigade) tõenäosuse minimeerimine;
- (c) nõuetekohaste meetmete võtmine turuhäirete või -madalseisude korral.

59. Riskinäitajad peaksid tuginema usaldusväärsetele turuandmetele ja asutusesisestele andmetele. Finantseerimisasutused peaksid kontrollima intressimäärade ajalooliste andmebaaside loomiseks kasutatud teabe asutuseväliste allikate kvaliteeti ja samuti andmebaaside ajakohastamise sagedust.
60. Andmete hea kvaliteedi tagamiseks peaksid finantseerimisasutused rakendama asjakohaseid protsesse, millega tagatakse IT-süsteemi sisestatud andmete õigsus. Andmete sisestamine peaks olema võimalikult automatiseeritud, et vähendada haldusvigu, ning andmete kaardistamist tuleks regulaarselt võrdluses heakskiidetud näidisversiooniga läbi vaadata ja testida. Lisaks peaksid asutuse riskimõõtmisprotsessides kasutatavad peamised andmeallikad olema piisavalt dokumenteeritud. Finantseerimisasutused peaksid samuti võtma kasutusele nõuetekohased mehhanismid agregeerimisprotsessi õigsuse ja mudeli tulemuste usaldusväärsuse kontrollimiseks. Need mehhanismid peaksid kinnitama andmete täpsust ja usaldusväärsust.
61. Kui finantseerimisasutus jaotab rahavooge erinevatele ajavahemikele (näiteks GAP-analüüsis) või erinevatele haripunktile, et kajastada intressimäärakõvera erinevaid lõpptähtaegu, peaksid jaotamise kriteeriumid olema ajas stabiilsed, et võimaldada riskinäitajate sisulist võrdlust erinevate perioodide vahel.
62. Finantseerimisasutused peaksid tegema selgeks andmete töötlemisel tekkida võivate lahknevuste ja ebakorrapärasuste põhjused. Peaks olema kehtestatud selliste lahknevuste ja ebakorrapärasuste käsitlemise menetlused, sealhulgas positsioonide vastastikuse tasakaalustamise menetlused, mis võimaldaksid neid lahknevusi ja ebakorrapärasusi kõrvaldada.
63. Finantseerimisasutused peaksid võtma kasutusele nõuetekohased protsessid, et tagada grupis kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise mudelite sisenditena (nt tulu simuleerimiseks) kasutatavate andmete kooskõla finantsplaneerimise jaoks kasutatavate andmetega.

d. Sisearuandlus

64. Finantseerimisasutuste riskiteavituse sisesüsteemid peaksid andma õigel ajal täpset ja põhjalikku teavet nende kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski positsioonide kohta. Sisearuannete sagedus peaks olema vähemalt kord kvartalis.
65. Sisearuanded tuleks esitada juhtorganile või selle esindajatele koos asjakohasel tasemel (konsolideerimistasandi ja valuuta järgi) koondatud teabega ja neid tuleks regulaarselt läbi vaadata. Aruanded peaksid sisaldama konkreetse juhtimistasandi (näiteks juhtorgan, kõrgema astme juhtkond) ning asutuse ja majanduskeskkonna eriolukorra alusel kohandatud teavet.
66. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski aruanded peaksid andma koondteavet ning olema piisavalt üksikasjalikud, et võimaldada juhtorganil või selle esindajatel hinnata asutuse tundlikkust turutingimuste ja teiste oluliste riskitegurite muutustele. Aruannete

sisu peaks kajastama finantseerimisasutuse riskiprofiili ja majanduskeskkonna muutusi ning võrdlema jooksvaid positsioone poliitikas sätestatud piirmääradega.

67. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski aruanded peaksid sisaldama regulaarseid mudelite läbivaatusi ja auditeid ning varasemate prognooside või riskihinnangute ja tegelike tulemuste võrdlusi, et anda teavet võimalike mudelitega seotud puudujääkide kohta. Eelkõige peaksid finantseerimisasutused hindama mudeldatud varase tagasimakse kahjumeid võrdluses ajalooliste tegelike kahjumitega. Portfellid, milles võivad toimuda olulised turuhinnas hindamisest tulenevad muutused, peaksid olema selgelt tuvastatud ning nende mõju tuleks finantseerimisasutuse juhtimisinfosüsteemides jälgida ja teha nende järelevalvet kooskõlas teiste tururiskile avatud portfelliga.
68. Kuigi juhtorgani või tema esindajate jaoks koostatavate aruannete liigid erinevad vastavalt asutuse portfelli koostisele, peaksid need kooskõlas punktiga 65 sisaldama järgmist:
- (a) finantseerimisasutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski koondpositsioonide ülevaated, sealhulgas ümberhindamise riski, baasiriski ja optiooniriski positsioonide teave. Varad, kohustused, rahavood ja strateegiad, mis mõjutavad kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski suurust ja suunda, peaksid olema tuvastatud ja selgitatud;
 - (b) aruanded, mis näitavad, kuidas finantseerimisasutus järgib poliitikat ja piirmäärasid;
 - (c) mudeli koostamise põhieeldused, näiteks tähtajata hoiuste omadused, fikseeritud intressimääraga laenude varased tagasimaksed, fikseeritud intressimääraga hoiuste varased väljavõtmised, kohustuste kasutuselevõtmine, valuutapõhine agregeerimine ja kommertsmarginaalide käsitlemine;
 - (d) mudeli põhieelduste täpsustatud mõju kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisele nii majandusliku väärtuse kui ka tulu näitajate osas, sealhulgas erinevate intressimäära stsenaariumide eelduste muutused;
 - (e) intressimäära tuletisinstrumentide täpsustatud mõju kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisele nii majandusliku väärtuse kui ka tulu näitajate osas;
 - (f) õiglase väärtuse instrumentide, sh 3. taseme varade ja kohustuste üksikasjalikult kirjeldatud mõju kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisele nii majandusliku väärtuse kui ka tulu näitajate osas;
 - (g) punktis 4.4.4 osutatud stressitestide, punktis 4.4.3 osutatud šokkide, punktis 4.5 osutatud järelevalvealase võõrväärtustesti tulemused ja põhieelduste ja -parameetrite suhtes esineva tundlikkuse hinnangud, ja

(h) kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski poliitika, menetluste ja mõõtmisüsteemide sobivuse läbivaatamiste kokkuvõtted, sh sise- või välisaudiitorite või samaväärsete väliste poolte (nt konsultantide) järeldused.

69. Nende aruannete alusel peaks juhtorganil või tema esindajatel olema võimalik hinnata finantseerimisasutuse tundlikkust turutingimuste ja teiste oluliste riskifaktorite muutuste suhtes, pidades eriti silmas portfelle, mida võivad mõjutada olulised turuhinnas hindamisest tulenevad muutused.

70. Asutusesisene mõõtmisüsteem peaks genereerima aruanded vormis, mis võimaldab finantseerimisasutuse juhtkonnal saada aruannetest kergesti aru ja teha õigel ajal asjakohaseid otsuseid. Aruanded peaksid olema aluseks regulaarsele järelevalvele, mille käigus hinnatakse, kas finantseerimisasutus tegutseb kooskõlas oma strateegiaga ja kehtestatud intressiriski piirmääradega või mitte.

e. Juhtimiskorra mudel

71. Finantseerimisasutused peaksid tagama, et kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmismeetodite (mis tuleks läbi vaadata ja valideerida sõltumatult nende väljatöötamisest) valideerimine ning vastava riskimudeli hindamine sisalduvad ametlikus protsessis, mille juhtorgan või selle esindajad peavad läbi vaatama ja heaks kiitma. See peaks olema integreeritud juhtimiskorra riskijuhtimise mudeli protsessidega ning nägema ette järgmist:

- (a) juhirollid ja mudelite väljatöötamise, valideerimise, dokumenteerimise, rakendamise ja kasutamise eest vastutajad, ja
- (b) järelevalveülesannete mudel ja kord, mis hõlmab algsete ja jooksvate valideerimismenetluste väljatöötamist, tulemuste hindamist, heakskiitmist, versiooni kontrolli, erandite, eskalatsiooni, muutmise ja kasutuselt kõrvaldamise protsesse.

72. Valideerimisraamistik peaks sisaldama järgmisi põhielemente:

- (a) kontseptuaalse ja meetodilise töökindluse hindamine, sealhulgas väljatöötamisega seotud tõendid;
- (b) pidev mudeli jälgimine, sealhulgas protsesside kontrollimine ja võrdlus;
- (c) väljundite analüüs, sealhulgas peamiste asutusesiseste parameetrite (nt hoiuste stabiilsus, laenude varasema tagasimaksmise määrad, hoiuste ennetähtaegne vabastamine, instrumentide hinnakujundus) järeltestimine;
- (d) sisemudelites kasutatud eksperdiarvamuste ja -hinnangute põhjalik hindamine.

73. Eeldatavate algsete ja jooksvate valideerimistegevustega seoses tuleks kehtestada hierarhiline protsess riskimudeli usaldusvärsuse kindlaksmääramiseks nii kvantitatiivsetes kui

kvalitatiivsetes aspektides, nagu suurus, mõju, varasemad tulemused ja personali asjatundlikkus kasutatud mudeli koostamise meetodi alal.

74. Kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski näitajate riskijuhtimise mudel peaks põhinema terviklikul lähenemisel, mis hõlmab mudeli omanike ja kasutajate motivatsiooni, mudeli arendamist ja rakendamist. Enne asutusesisese heakskiidu saamist tuleks mudeli sisendite, eelduste, koostamise meetodite ja väljundite kindlaksmääramise protsess kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mudelite väljatöötamisest sõltumatult läbi vaadata ja valideerida.
75. Läbivaatamise ja valideerimise tulemused ning võimalikud mudeli kasutamise soovitused tuleks esitada heakskiitmiseks juhtorganile või selle esindajatele. Heakskiitmisel tuleks mudeli suhtes rakendada jooksvat läbivaatamist, protsessi kinnitamist ja valideerimist sagedusega, mis on kooskõlas finantseerimisasutuse valitud ja heakskiidetud mudeli riskitasemega.
76. Jooksva läbivaatamise protsessis peaks olema kehtestatud erandlikud käivitavad sündmused, mis kohustavad mudeli läbivaatajaid teavitama õigel ajal juhtorganit või selle esindajaid, et määrata kindlaks parandusmeetmed ja mudeli kasutuse piirangud. Mudeli omanikele tuleks vajaduse korral anda selged versiooni kontrollimise volitused.
77. Aja jooksul tehtud tähelepanekute ja saadud uue teabe põhjal võidakse heakskiidetud mudelit muuta või see kasutuselt kõrvaldada. Finantseerimisasutused peaksid sõnastama mudeli reformimise põhimõtted, mis hõlmavad muutmise ja versiooni kontrollimise volitusi ning dokumentatsiooni.
78. Finantseerimisasutused võivad tugineda kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimisel ja kontrollimisel kolmanda poole mudelitele, kui mudeleid on nõuetekohaselt kohandatud, et need asutuse konkreetseid omadusi õigesti kajastaksid. Eeldatakse, et finantseerimisasutused mõistavad täielikult kolmandate isikute mudelite aluseks olevaid analüüsimeetodeid, eeldusi ja metoodikat ning tagavad, et need on nõuetekohaselt kaasatud asutuse üldistesse riskijuhtimise süsteemidesse ja protsessidesse. Kui kolmandad isikud pakuvad turuandmete, käitumuslike eelduste või mudeli seadistuste sisendit, peaks finantseerimisasutuses olema kehtestatud protsess, millega selgitatakse välja, kas need sisendandmed on asutuse tegevuse ja selle riskiomaduste seisukohalt põhjendatud. Finantseerimisasutused peaksid tagama, et neil on piisavalt dokumente kolmandate isikute mudelite kasutamise, sealhulgas konkreetsete kohanduste kohta.
79. Mudeli sisendid ja eeldused, mis pärinevad asutusesisestest mudelprotsessidest või kolmandatelt isikutelt, peaksid olema kaasatud valideerimisprotsessi. Finantseerimisasutus peaks dokumenteerima ja selgitama valideerimisprotsessi raames mudeli kirjeldusega seotud valikuid.

4.4 Mõõtmine

4.4.1 Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise üldine käsitlus

80. Finantseerimisasutused peaksid rakendama usaldusväärseid sisemisi mõõtmissüsteeme, mis jäädvustavad kõik kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski komponendid ja allikad, mis on konkreetse finantseerimisasutuse seisukohast olulised.
81. Finantseerimisasutused peaksid mõõtma oma avatust kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile seoses majandusliku väärtuse ja tulu võimalike muutustega. Finantseerimisasutused peaksid kasutama mõlema käsitluse täiendavaid omadusi, et jäädvustada lühi- ja pikaajalises perspektiivis kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mitmetahulist olemust. Eelkõige peaksid finantseerimisasutused mõõtma ja jälgima i) mudelite koostamise põhieelduste üldist mõju kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisele majandusliku väärtuse näitajate ja tulunäitajate järgi ning ii) intressimäära tuletisinstrumentidest tulenevat mõju intressiriski tasemele, kui see on nende ärimudelid asjakohane.
82. Kui kommerts marginaalid ja teised hinnavahe komponendid jäetakse majandusliku väärtuse näitajatest välja, peaksid finantseerimisasutused i) kasutama iga instrumendi loomisel läbipaistvat riskivaba intressimäära kindlaksmääramise meetodit ning ii) kasutama meetodit, mida rakendatakse järjekindlalt kõigi intressimääratundlike instrumentide ja äriüksuste suhtes.
83. Tulu näitajate arvutamisel peaksid finantseerimisasutused hõlmama kommerts marginaale.
84. Finantseerimisasutused peaksid käsitlema viivisnõudeid (millest on maha arvestatud allahindlused) intressimääratundlike instrumentidena ning kajastama oodatavaid rahavoogusid ja nende ajastust.
85. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevale intressiriskile avatud positsioonide mõõtmisel ei tohiks finantseerimisasutused tugineda ainult punktis 4.5 kirjeldatud järelevalvealaste võõrväärtustestide või pädevate asutuste väljatöötatud muude täiendavate võõrväärtustestide väljunditele, vaid peaksid arendama ja kasutama enda eeldusi ja arvutusmeetodeid. Järelevalvealased võõrväärtustestid peaksid olema siiski asutusesisesesse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimisraamistikku täielikult integreeritud ning neid tuleks kasutada sellise intressiriski positsiooni mõõtmisel lisavahenditena.

4.4.2 Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmise meetodid

86. Finantseerimisasutused ei tohiks tugineda ühele riskinäitajale, vaid peaksid kasutama erinevaid kvantitatiivseid vahendeid ja mudeleid, mis vastavad nende konkreetsele riskipositsioonile.

Selleks peaksid finantseerimisasutused kaaluma muu hulgas I lisas loetletud meetodite kasutamist, et intressiriski eri aspekte piisavalt arvestada.

87. Finantseerimisasutus peaks mõistma täielikult iga kasutatava kvantitatiivse näitaja ja mudeli piiranguid ning neid piiranguid tuleks kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski juhtimise protsessis arvesse võtta. Finantseerimisasutused peaksid kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski hindamisel olema teadlikud kauplemisportfelliivälisest tehingute raamatupidamislikust arvestuslikust käsitlusest tuleneda võivatest riskidest.

88. Finantseerimisasutused peaksid tuvastama ja mõõtma kõiki kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski komponente. Sellise intressiriski erinevate komponentide tuvastamiseks peaksid finantseerimisasutused kaaluma vähemalt tabelis 1 nimetatud lähenemisviise.

Tabel 1. Kauplemisportfelliivälise intressiriski alakomponentide kindlaksmääramine

Komponent	Meetod	Rõhuasetus
Ümberhindamise risk	GAP-analüüs	Eri ajavahemike mittekattuvuste kogusumma
	Tulukõvera osalise kestuse risk	Mittekattuvuste jaotus eri ajavahemike vahel
Baasirisk	Instrumentide rühmitamine erinevate intressimäärade alusel	Tuletisinstrumentide ja teiste riskimaandamise instrumentide kasutamine, mille puhul esineb erinevusi baasintressimäärades, kumeruses või tähtaegades, mida pole GAP-analüüsis arvesse võetud
Optsoonirisk (automaatsed ja käitumuslikud optioonid)	Kõigi optsoonide ja optionaalsust sisaldavate instrumentide tuvastamine	Käitumuslikud optioonid
		Hüpoteekide, arvelduskontode, säästude ja hoiuste kogus, mille puhul on kliendil võimalus eirata lepingu lõpptähtaega; kohustuste kogus, mille kasutuselevõtt klientide poolt on intressimääratundlik
		Automaatsed intressimäära optioonid
		Varades ja kohustustes sisalduvad ülem- ja alammäärad; hulgivarades ja -kohustustes sisalduvad vahetusoptioonid ja varase tagasimakse optioonid; otsesed ülem- ja alammäärad ja vahetusoptioonid

89. Kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmiseks ja jälgimiseks peaksid finantseerimisasutused kasutama vähemalt üht tulupõhist näitajat ja vähemalt üht

majandusliku väärtuse põhist mõõtmismeetodit, et hõlmata kõik kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski komponendid. Suured piiriülese tegevusega finantseerimisasutused, eriti SREP suuniste kategooriate 1 ja 2 alla kuuluvad ning komplekssete ja keeruliste ärimudelitega finantseerimisasutused peaksid kasutama mitut mõõtmismeetodit, nagu on täpsustatud II lisas.

4.4.3 Intressimäära šokistsenaariumid jooksvas juhtimises

90. Finantseerimisasutused peaksid regulaarselt (vähemalt kord kvartalis ning suurema intressimäära volatiilsuse või suuremate kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski tasemetega perioodidel sagedamini) mõõtma oma kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski suhtes avatud positsioone majandusliku väärtuse ja tulu muutuse seisukohalt, kasutades mitmesuguseid intressimäära šokistsenaariume, kus võivad muutuda intressimäära tulukõvera tase ja kuju või erinevate intressimäärade vahelised suhted (s.o baasirisk).
91. Samuti peaksid finantseerimisasutused kaaluma, kas kasutada tingimuslikku või tingimusteta rahavoogude mudelite koostamise käsitlust. Suuremad ja/või keerukamad finantseerimisasutused, eelkõige SREP suuniste kategooriatesse 1 ja 2 kuuluvad finantseerimisasutused peaksid arvesse võtma stsenaariume, kus arvutatakse erinevad intressimäärade suunad ning mõned eeldused (nt käitumise, riski panustamise ning bilansi suuruse ja koosseisu eeldused) on ise muutuvate intressimääratasemetete funktsioonid.
92. Finantseerimisasutused peaksid hindama riskipositsioone igas valuutas, milles neil neid on. Oluliste valuutapositsioonide korral peaksid intressimäära šokistsenaariumid olema valuutaspetsiifilised ja kooskõlas kehtivate majanduslike oludega. Finantseerimisasutused peaksid kasutama oma sisemistes mõõtmisüsteemides meetodeid kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski agregeerimiseks erinevate valuutade lõikes. Kui asutus kasutab erinevate valuutade intressimäärade vaheliste sõltuvuste eelduseid, peaks tal olema selleks piisavalt oskusi ja põhjalikkust. Finantseerimisasutused peaksid võtma arvesse erinevate intressimäärade vaheliste sõltuvuste eelduste mõju erinevate valuutade lõikes.
93. Intressimäära šokistsenaariumide valikul peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse järgmist:
- (a) et nende asutusesiseselt väljatöötatud intressimäära šokistsenaariumid vastaksid nende tegevuse laadile, ulatusele ja keerukusele ning nende riskiprofiilile, võttes arvesse tulukõverate äkilisi ja järk-järgulisi paralleelseid ja mitteparalleelseid üleminekuid ja muutusi. Stsenaariumid peaksid põhinema intressimäärade ajaloolisel liikumisel ja käitumisel ning samuti tulevaste intressimäärade simulatsioonidel;
 - (b) intressimäära stsenaariumid, mis kajastavad peamiste turumäärade vaheliste suhete muutumist, et võtta arvesse baasiriski;
 - (c) koos peamist III lisas sätestatud intressimäära šokistsenaariumi;

(d) võimalikud täiendavad intressimäära šokistsenaariumid, mida järelevalveasutused nõuavad.

94. Madala intressimääraga keskkondades peaksid finantseerimisasutused kaaluma ka negatiivse intressimääraga stsenaariume ning enda intressimääratundlikele instrumentidele asümmeetrilise mõju avaldumise võimalust.

95. Šokistsenaariumide tulemused peaksid olema sisendiks sobiva juhtimistasandi otsuste tegemisel. See hõlmab strateegilisi või äriotsuseid, sisemise kapitali allokeerimist ja riskijuhtimisotsuseid, mille langetab juhtorgan või langetavad tema esindajad. Samuti tuleks tulemusi arvesse võtta kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski poliitika ja piirmäärade kehtestamisel ja läbivaatamisel.

4.4.4 Intressimäärade stressistsenaariumid

96. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski stressiteste tuleks arvestada sisemise kapitali adekvaatsuse protsessis, kui finantseerimisasutused peavad tegema põhjalikke, tulevikule suunatud stressiteste, mis toovad esile turutingimuste suurte muutuste võimalikud kahjulikud tagajärjed nende kapitalile või tulule, muu hulgas kliendibaasi käitumise muutuste kaudu. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski stressitestid peaksid olema integreeritud finantseerimisasutuse üldisesse stressitestide raamistikku, mis hõlmab vastupidiseid stressiteste, ning peaksid vastama tema äritegevuse iseloomule, mahule ja keerukusele ning üldisele riskiprofiilile.

97. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski stressiteste tuleks teha regulaarselt – vähemalt kord aastas ning intressimäära suurema volatiilsuse ja kõnealuse intressiriski kõrgemate tasemete ajal sagedamini.

98. Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski stressitestide raamistik peaks sisaldama selgelt määratletud eesmärke, asutuse äritegevuse ja riskide alusel kohandatud stsenaariume, korralikult dokumenteeritud eeldusi ja usaldusväärseid meetodeid.

99. Kogu ettevõtet hõlmavates stressitestides tuleks arvestada kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski vastasmõju ja seoseid teiste riskikategooriatega (näiteks krediidiriski, likviidsusriski ja tururiskidega) ja olulisi järeelmõjusid.

100. Finantseerimisasutused peaksid tegema vastupidiseid stressiteste, et i) teha kindlaks intressimäära stsenaariumid, mis võivad asutuse kapitali ja tulusid tõsiselt ohustada; ning ii) avastada haavatavaid elemente, mis tulenevad tema riskimaandusstrateegiatest ja klientide võimalikest käitumuslikest reaktsioonidest.

101. Haavatavate elementide testimisel stressitingimustes peaksid finantseerimisasutused kasutama suuremaid ja äärmuslikumaid intressimäärade üleminekuid ja muutusi kui need, mida kasutatakse jooksvas juhtimises, hõlmates vähemalt järgmist:
- a) peamiste turumäärade vaheliste suhete olulised muutused (baasirisk);
 - b) järsud ja olulised tulukõvera üleminekud (nii paralleelsed kui ka mitteparalleelsed);
 - c) vara- ja kohustusklasside käitumise kohta tehtud põhieelduste jaotus;
 - d) intressimäärade korrelatsiooni põhieelduste muutused;
 - e) kehtivate turutingimuste ja makromajanduslike tingimuste ning konkurentsi- ja majanduskeskkonna olulised muutused ja nende võimalik areng;
 - f) finantseerimisasutuse individuaalse ärimudeli ja profiiliga seotud konkreetset stsenaariumid.
102. Stressistsenaariumide tulemused peaksid olema sisendiks sobiva juhtimistasandi otsuste tegemisel. See hõlmab strateegilisi või äriotsuseid, sisemise kapitali allokeerimist ja riskijuhtimisotsuseid, mille langetab juhtorgan või langetavad tema esindajad. Samuti tuleks tulemusi arvesse võtta kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski poliitika ja piirmäärade kehtestamisel ja läbivaatamisel.

4.4.5 Mõõtmise eeldused

103. Finantseerimisasutused peaksid kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisel mõistma täielikult ja dokumenteerima põhilisi käitumuslikke ja mudelite koostamise eeldusi. Need eeldused peaksid olema kooskõlas äristrateegiatega ja neid tuleks regulaarselt testida.
104. Finantseerimisasutused peaksid võtma seoses nii kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski majanduslikul väärtusel kui ka tulu põhiste näitajatega arvesse riski kvantifitseerimise eeldusi vähemalt järgmistes valdkondades:
- a) konkreetsetes intressimäära šoki- ja stressistsenaariumides intressimäära optioonide (automaatsete või käitumuslike) kasutamine nii finantseerimisasutuse kui ka tema kliendi poolt;
 - b) tähtajata hoiustest tulenevate jääkide ja intressivoogude käsitlemine;
 - c) fikseeritud tähtajaga ennetähtaegse väljavõtmise riskiga hoiuste käsitlemine;
 - d) fikseeritud intressimääraga laenude ja fikseeritud intressimääraga laenukohustuste käsitlemine;
 - e) omakapitali käsitlemine asutusesisestes majandusliku väärtuse näitajates;

- f) raamatupidamistavade mõju kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski mõõtmisele ning eriti riskimaandusarvestuse tõhusus.

105. Kuivõrd turutingimused, konkurentsikeskkonnad ja strateegiad on ajas muutuvad, peaksid finantseerimisasutused olulisi mõõtmise eeldused vähemalt kord aastas läbi vaatama ning tegema seda kiiremini muutuvates turutingimustes sagedamini.

a) Optsionaalsust sisaldavate finantstoodete käitumuslikud eeldused

106. Optsioonide mõju hindamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse järgmist:

- (a) intressimäära stsenaariumist, üldisest majanduskeskkonnast või lepingutingimustest tulenev potentsiaalne mõju jooksvale ja tulevasele laenude ennetähtaegse tagasimaksmise kiirusele. Finantseerimisasutused peaksid võtma arvesse erinevaid tegureid, mis mõjutavad varjatud käitumuslikke optioone;
- (b) toodete intressimäärade turu intressimääramuutustega kohanemise paindlikkus;
- (c) tootetüüpide tasakaalu muutumine nende omaduste ja tingimuste muutuste tõttu.

107. Finantseerimisasutustes peaks olema kasutusel poliitika, mis reguleerib optionaalsust sisaldavate bilansi- ja bilansivälise kirjade käsitlemise põhieelduste määramist ning korrapäraselt hindamist nende intressiriski raamistikus. See tähendab, et finantseerimisasutused peaksid

- (a) määrama kindlaks kõik olulised optionaalsust sisaldavad tooted ja kirjed, mis võivad mõjutada asjakohaste bilanssidega seoses kas nõutavat intressimäära või käitumusliku ümberhindamise kuupäeva (vastandina lepingulisele lõpptähtajale);
- (b) kasutama asjakohaseid hinnakujundus- ja riskimaandusstrateegiaid (nt tuletisinstrumentide kasutamine), et hallata riskivalmiduse piires optioonide mõju, mis võib hõlmata kliendilt nõutavaid enneaegse vabastamise trahve, et kompenseerida võimalikke vabastuskulusid (kui see on lubatud);
- (c) tagama, et käitumuslike põhieelduste mudelite koostamine on õigustatav seoses ajalooliste alusandmetega ning lähtub usaldusväärsetest hüpoteesidest;
- (d) suutma tõendada mudelite koostamise täpsust (kogemuste alusel kontrollitud);
- (e) säilitama oma poliitika ja menetluste eelduste kohta asjakohaseid dokumente, kusjuures kehtestatud peab olema nende läbivaatamise protsess;
- (f) mõistma finantseerimisasutuse riskimõõteväljundite tundlikkust kõnealuste eelduste suhtes, sh tegema eelduste stressiteste ja võtma nende testide tulemusi sisemise kapitali allokeerimise otsustes arvesse, ja

- (g) tegema kõnealuste eelduste regulaarset sisekontrolli, et veenduda nende pikaajalises stabiilsuses, ning vajaduse korral neid kohandama.

b) Konkreetsete ümberhindamise kuupäevadeta kliendikontode käitumuslikud eeldused

108. Finantseerimisasutused peaksid intressiriski juhtimise otstarbel konkreetse ümberhindamise kuupäevata kontode käitumuslike eelduste kindlakstegemisel

- (a) suutma tuvastada „tuumikjäägid“, s.o hoiused, mis on stabiilsed ja mille hind ei muutu tõenäoliselt isegi intressimäära keskkonna oluliste muutuste korral, ja/või hoiused, mille piiratud paindlikkust intressimäära muutuste suhtes on pankadel võimalik mudeldada;
- (b) selliste hoiuste mudelite koostamise eeldused peaksid kajastama hoiustaja omadusi (näiteks jae- või hulgihoiustaja) ning konto omadusi (näiteks arveldus-/mittearvelduskonto). Järgnevalt kirjeldatakse eelnimetatud kategooriaid üksikasjalikumalt:
- i. jaearveldushoiused hõlmavad intressi mittekanvaid ja muid jaehoiuseid, mille tasukomponent ei mõjuta kliendi otsust raha kontol hoida;
 - ii. jae-mittearveldushoiused hõlmavad jaehoiuseid (sh reguleeritud hoiuseid), mille tasukomponent mõjutab kliendi otsust raha kontol hoida;
 - iii. hulgihoiused hõlmavad ettevõtete ja teiste hulgiklientide kontosid, v.a pankadevahelised kontod või muud täielikult hinnatundlikud kontod;
- (c) hindama potentsiaalset üleminekut konkreetse ümberhindamiskuupäevata hoiuste ja teiste hoiuste vahel, mis võiks teiste intressimäära stsenaariumide korral muuta mudelite käitumuslikke põhieeldusi;
- (d) võtma arvesse võimalikke jaehoiuste ümberhindamise piiranguid madala või negatiivse intressimääraga stsenaariumides;
- (e) tagama, et tuumikjääkide ja teiste mudeldatud jääkide vähenemise eeldused on usaldusväärsed ja asjakohased, tasakaalustades positiivset mõju tulule täiendava majandusliku väärtuse riskiga, mis tuleneb nende kontojääkidega rahastatud vara tulevase intressitulu fikseerimisest, ja suureneva intressimääraga keskkonnas potentsiaalselt saamata jääva tuluga;
- (f) mitte tuginema tähtajata hoiuste käitumusliku ümberhindamise kuupäevade ja rahavoo profiili määramisel ainult statistilistele ja kvantitatiivsetele meetoditele. Tähtajata hoiuste sobivate mudelite eelduste määramiseks võib vaja minna asutuse erinevate asjatundjate koostööd (näiteks riskide juhtimise ja kontrolli osakond, müük ja varahaldus);
- (g) säilitama oma poliitikas ja menetlustes eelduste kohta asjakohaseid dokumente, kusjuures kehtestatud peab olema nende läbivaatamise protsess;

- (h) mõistma eelduste mõju finantseerimisasutuse valitud riskimõõtmise väljunditele ja sisemise kapitali allokeerimise otsustele, arvutades muu hulgas regulaarselt tundlikkuse analüüse seoses põhiparameetritega (näiteks kontode tuumikjääkide osakaal ja lõpptähtajad ning edasikandumise määr) ning näitajatega, mis kasutavad lepingutingimusi, mitte käitumuslikke eelduseid, et eraldada eelduste mõju nii majanduslikust väärtusest kui ka tulust;
- (i) tegema stressiteste, et mõista valitud riskinäitajate tundlikkust põhieelduste muutuste suhtes, võttes kõnealuste testide tulemusi arvesse kapitali sisemise allokeerimise otsustes.

c) Omakapitaliga seotud ettevõtteplaneerimise eeldused

109. Kui finantseerimisasutused otsustavad võtta kasutusele omakapitalist tuleneva tulu stabiliseerimise poliitika, peaksid nad tegema järgmist:

- (a) kasutama sobivat meetodit, et määrata kindlaks, milliseid omakapitali elemente tuleks selliseks käsitlusviisiks kõlblikuks lugeda;
- (b) määrama kindlaks, milline oleks kõlbliku omakapitali usaldusväärne investeerimise lõpptähtaja profiil, mis tasakaalustaks pikema tähtajaga fikseeritud tulu positsioonidest saadava sissetuleku stabiliseerimisest saadavat kasu ning kõnealuste positsioonide majandusliku väärtuse lisatundlikkust intressimäära stressi tingimustes ja tulu ebapiisavuse riski, kui määrad peaksid suurenema;
- (c) hoidma oma poliitikas ja menetlustes eelduste kohta asjakohaseid dokumente ning omama nende läbivaatamise protsessi;
- (d) mõistma valitud lõpptähtaja profiili mõju asutuse valitud riskimõõteväljunditele, sh arvutades regulaarselt näitajaid omakapitali kaasamata, et isoleerida mõju omakapitali majanduslikule väärtusele ja tulule, ja
- (e) tegema stressiteste, et mõista riskinäitajate tundlikkust omakapitali põhieelduste muutuste suhtes, võttes kõnealuste testide tulemusi arvesse oma kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski sisemise kapitali allokeerimise otsustes.

110. Omakapitali investeerimisaja eelduste üle otsustamisel peaksid finantseerimisasutused vältima selliste tulu stabiliseerimise positsioonide võtmist, mis vähendavad oluliselt nende võimet kohaneda majandus- ja ettevõtluskeskkonna oluliste muutustega.

111. Tulu ja majandusliku väärtuse tundlikkusele omakapitalist tulenevate riskide juhtimiseks kasutatud investeerimisaja eeldusi tuleks pidada tavapärase ettevõtte planeerimistsükli osaks ning neid eeldusi ei tohiks muuta lihtsalt selleks, et kajastada finantseerimisasutuse ootuste muutumist tuleviku intressimäärade liikumise suhtes. Mis tahes tuletisinstrumentide või

varaportfellide kasutamine soovitud investeerimisprofiili saavutamiseks tuleks selgelt dokumenteerida ja registreerida.

112. Kui finantseerimisasutus ei ole määranud omakapitali investeerimisaja kohta selgesõnalisi eeldusi või määrab eeldused, mis on selgelt lühiajalised, peaks ta tagama, et tema süsteemid ja juhtimisteave suudavad tuvastada tema valitud lähenemisviisi mõju nii tulu kui ka majandusliku väärtuse volatiilsusele.

4.5 Järelevalvealane võõrväärtustest

113. Finantseerimisasutused peaksid arvutama regulaarselt (vähemalt kord kvartalis) äkilise +/- 200 baaspunkti suuruse paralleelse tulukõvera nihke mõju enda omakapitali majanduslikule väärtusele. Finantseerimisasutused peaksid teatama regulaarselt (vähemalt kord aastas) pädevale asutusele sellest arvutusest tuleneva omakapitali majandusliku väärtuse muutuse. Kui omakapitali majandusliku väärtuse vähenemine moodustab rohkem kui 20% finantseerimisasutuse omavahenditest, peaks ta sellest pädevale asutusele kohe teatama.
114. Finantseerimisasutused peaksid arvutama regulaarselt (vähemalt kord kvartalis) intressimäära šokkide mõju enda omakapitali majanduslikule väärtusele, kohaldades III lisas kirjeldatud stsenaariumeid 1 kuni 6. Finantseerimisasutused peaksid teatama regulaarselt (vähemalt kord aastas, ICAAP aruande kaudu) pädevale asutusele sellest arvutusest tuleneva omakapitali majandusliku väärtuse muutuse. Kui omakapitali majanduslik väärtus väheneb mis tahes kuuest stsenaariumist rohkem kui 15% finantseerimisasutuse 1. taseme omavahenditest, peaks ta teatama sellest pädevale asutusele.
115. Arvutades omakapitali majanduslikku väärtust punktide 113 ja 114 alusel, peaksid finantseerimisasutused rakendama järgmisi põhimõtteid:
- (a) kõiki intressimääratundlike instrumentide positsioone tuleks arvesse võtta;
 - (b) väikesemahulist kauplemisportfelli tegevust tuleks arvesse võtta, kui selle intressimäära risk ei ole jäädvustatud mõnes teises riskinäitajas;
 - (c) kõik 1. taseme põhiomavahendite instrumendid ja muud tähtajatud omavahendid, millel ei ole ühtki tagasiostukuupäeva, tuleks standardse omakapitali majandusliku väärtuse võõrväärtustesti arvutusest välja jätta;
 - (d) Finantseerimisasutused peaksid kajastama arvutuses automaatseid ja käitumuslikke optioone. Finantseerimisasutused peaksid kohandama käitumuslikke mudelite koostamise põhieeldusi erinevate intressimäära stsenaariumide omaduste alusel;
 - (e) pensionikohustused ja pensionisüsteemi varad tuleks arvesse võtta, kui nende intressimäära risk ei ole jäädvustatud mõnes teises riskinäitajas;

- (f) intressimääratundlikest instrumentidest tulenevad rahavood peaksid sisaldama võimalikku põhiosa tagasimakset, võimalikku põhiosa ümberhindamist ning võimalikke intressimakseid;
- (g) finantseerimisasutused, mille viivisnõuete suhtarv⁸ on vähemalt 2%, peaksid hõlmama viivisnõuded üldiste intressimääratundlike instrumentidena, mille mudelite koostamine peaks kajastama oodatavaid rahavoogusid ja nende ajastust. Viivisnõudeid tuleks arvesse võtta pärast allahindluste mahaarvestamist;
- (h) Finantseerimisasutused peaksid võtma arvesse konkreetse instrumendiga seotud intressimäära alampiire;
- (i) kommerts marginaalide ja teiste hinnavahe komponentide käsitlemine intressimaksetes seoses nende rahavoogudest välja või sisse arvestamisega peaks olema kooskõlas asutuse kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski sisejuhtimis- ja mõõtmismeetodiga. Finantseerimisasutused peaksid teatama pädevale asutusele, kas nad jätavad kommerts marginaalid ja teised hinnavahe komponendid sellest arvutusest välja või mitte. Kui kommerts marginaalid ja teised hinnavahe komponendid jäetakse välja, peaks finantseerimisasutus i) kasutama iga instrumendi loomisel läbipaistvat riskivaba intressimäära kindlaksmääramise meetodit; ii) kasutama meetodit, mida rakendatakse kõigile äriüksustele järjekindlalt, ning iii) tagama, et kommerts marginaalide ja teiste hinnavahe komponentide väljajätmine rahavoogudest on kooskõlas sellega, kuidas finantseerimisasutus kauplemisportfelli välisest tegevusest tulenevat intressiriski juhib ja maandab;
- (j) omakapitali majandusliku väärtuse muutus tuleks arvutada äravooluga bilansi eelduse põhjal;
- (k) iga valuuta suhtes tuleks rakendada tähtajast sõltuvat šokijärgse intressimäära alampiiri, alustades kohe saabuvate lõpptähtaegade jaoks –100 baaspunktist. See alampiir peaks suurenema 5 baaspunkti võrra aasta kohta, ulatudes vähemalt 20-aastaste lõpptähtaegade korral 0%ni. Kui täheldatavad intressimäärad on madalamad kui kehtiv madalam võrdlusmäär –100 baaspunkti, peaksid finantseerimisasutused kasutama madalamat täheldatud intressimäära⁹;
- (l) finantseerimisasutused peaksid arvutama omakapitali majandusliku väärtuse muutuse vähemalt iga valuuta kohta, milles nomineeritud varad või kohustused moodustavad vähemalt 5% kogu pangaportfelli finantsvaradest (v.a materiaalne vara) või kohustustest või vähem kui 5%, kui arvutusse kaasatud varade või kohustuste summa

⁸ Finantseerimisasutuse tasandil arvatud viivisnõuete suhtarv (mittetoimivad võlaväärtpaberid ja laenud ning ettemaksud / võlaväärtpaberite ja laenude ja ettemaksete kogu brutosumma).

⁹ EBA võib näha ette selle alammäära muutmise, et tagada, et madalam võrdlusmäär oleks tulevaste intressimäära arengusuundumusi arvestades piisavalt usaldusväärne.

on väiksem kui 90% kogu pangaportfelli finantsvaradest (v.a materiaalne vara) või kohustustest (olulised positsioonid);

- (m) iga intressimäära šokistsenaariumi raames agregeeritud omakapitali majandusliku väärtuse muutuse arvutamisel peaksid finantseerimisasutused liitma kokku kõik igas valuutas toimuvad negatiivsed ja positiivsed omakapitali majandusliku väärtuse muutused. Positiivseid muutusi tuleks kaaluda teguriga 50%;
- (n) valuutadega seoses tuleks kasutada sobivat „riskivaba“ tulukõverat (näiteks vahetustehingu intressimäära kõverad). See kõver ei tohiks sisaldada instrumendi- või ettevõtjapõhiseid krediidimarginaale või likviidsusmarginaale;
- (o) konkreetsete ümberhindamisaegadeta jae- ja mittefinantsasutuste hulgihoiuste eeldatav käitumusliku ümberhindamise kuupäev (tähtajata hoiused) peaks piirduma keskmiselt maksimaalselt 5 aastaga. 5-aastane ülempiir kehtib iga valuuta suhtes eraldi. Finantsasutuste tähtajata hoiustele ei peaks käitumuslikke mudeleid koostama.

116. Standardse omakapitali majandusliku väärtuse võõrväärtustesti arvutamisel peaksid finantseerimisasutused kasutama I ja II lisa omakapitali majandusliku väärtuse jagudes kirjeldatud arvutusmeetodeid.

I lisa – Kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski (IRRBB) mõõtmise meetodid

Rahavoogude mudelite koostamine	Parameeter	Kirjeldus	Hõlmatud riskid	Parameetri piirangud
Tingimusteta rahavood (eeldatakse, et rahavoogude ajastus ei sõltu konkreetsest intressimäära stsenaariumist)	Tulupõhine: <ul style="list-style-type: none"> • GAP-analüüs: ümberhindamise aja erinevus 	<p>GAP-analüüsiga jaotatakse kõik olulised intressimääratundlikud instrumendid eelmääratud ajavahemikesse vastavalt nende ümberhindamise või aegumise kuupäevadele, mis on kas lepingus fikseeritud või põhinevad käitumuslikel eeldustel. Analüüsi käigus arvutatakse iga ajavahemiku netopositsioonid. Hinnatakse ligikaudselt tulukõvera nihkest tulenevat netointressitulu muutust, korrutades iga netopositsiooni vastava intressimäära muutusega.</p>	Ümberhindamise risk (ainult paralleelrisk)	<ul style="list-style-type: none"> • See parameeter hindab ümberhindamise riski lineaarselt. • Lähtutakse eeldusest, et konkreetse ajavahemiku kõigi positsioonide lõpptähtjad jõuavad kätte või hinnatakse ümber korraga. • Sellega ei saa mõõta baasiriski ega optiooniriski.
	Majanduslik väärtus: <ul style="list-style-type: none"> • Kestuse analüüs: omakapitali muudetud väärtus / PV01 	<p>Muudetud kestus näitab ligikaudselt finantsinstrumendi nüüdispuhasväärtuse suhtelist muutust, mis tuleneb tulukõvera marginaalsest paralleelsest nihkest ühe protsendipunkti võrra. <i>Omakapitali muudetud kestusega</i> mõõdetakse finantseerimisasutuse avatust tema pangaportfellis sisalduvale ümberhindamise riskile. Omakapitali PV01 tuletatakse omakapitali muudetud kestusest ja sellega mõõdetakse omakapitali väärtuse absoluutset muutust, mis tuleneb tulukõvera paralleelsest nihkest ühe baaspunkti (0,01%) võrra.</p> <p>Lähtepunkt on kõigi intressimääratundlike instrumentide rahavoogude jaotamine ajavahemikesse. Iga instrumendi tüübi jaoks valitakse asjakohane tulukõver. Iga instrumendi muudetud kestus arvutatakse tema nüüdispuhasväärtuse</p>	Ümberhindamise risk (ainult paralleelrisk)	<ul style="list-style-type: none"> • Seda parameetrit kohaldatakse ainult tulukõvera marginaalsetele nihetele. Kumeruste olemasolul võib see alahinnata suuremate intressimäära muutuste mõju. • Seda kohaldatakse ainult tulukõvera paralleelsetele nihetele. • Sellega ei saa mõõta optiooniriski ning baasiriski kajastab see parimal juhul osaliselt.

Rahavoogude mudelite koostamine	Parameeter	Kirjeldus	Hõlmatud riskid	Parameetri piirangud
		<p>muutusest, mis kaasneb tulukõvera 1 baaspunkti suuruse paralleelse nihkega. Omakapitali muudetud kestuse kindlaksmääramiseks korrutatakse varade muudetud kestus varade ja omakapitali jagatise ning lahutatakse sellest kohustuste ja omakapitali jagatise ning kohustuste muudetud kestuse korrutis.</p> <p>Omakapitali PV01 tuletamiseks korrutatakse omakapitali muudetud kestus omakapitali väärtusega (varad, millest on lahutatud kohustused) ning jagatakse see 10 000-ga, et saada baaspunktile vastava muutuse väärtus.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> • Osaline muudetud kestus / osaline PV01 	<p>Instrumendi osaline muudetud kestus konkreetsel ajavahemikul arvutatakse nagu eelkirjeldatud muudetud kestus, kuid seejuures ei nihutata kogu tulukõverat paralleelselt, vaid ainult sellele ajavahemikule vastavat kõvera osa. Need osalised näitajad väljendavad pangaportfelli turuväärtuse tundlikkust tulukõvera marginaalse nihke suhtes konkreetsetes lõpptähtaegade segmentides. Iga ajavahemiku osalisele näitajale võib kohaldada erineva suurusega nihet, mille alusel on võimalik arvutada tulukõvera kuju muutuse mõju kogu portfelli.</p>	<p>Ümberhindamine risk (paralleelne ja mitteparalleelne risk)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Seda parameetrit kohaldatakse ainult marginaalsete intressimäära muutuste suhtes. Kumeruste olemasolul võib see parameeter alahinnata suuremate intressimäära muutuste mõju. • Sellega ei saa mõõta baasiriski ega optiooniriski.
<p>Osaliselt või täielikult intressimäära stsenaariumist sõltuvad sularahavood (eeldatakse, et optioonide, kaudseid või otseseid optioone sisaldavate instrumentide või</p>	<p>Tulupõhine: Rõhuasetus netointressitulu (NII) komponendil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Netointressitulu muutus 	<p>Netointressitulu muutus on tulupõhine parameeter ja mõõdab äkilisest või järk-järgulisest intressimäära muutusest tulenevat netointressitulu muutust konkreetsel ajavahemikul (tavaliselt 1–5 aasta).</p> <p>Lähtepunkt on kõigi intressimääratundlike instrumentide rahavoogude jaotamine (kontsentreeritud) ajavahemikesse (või keerulisemates süsteemides üksikpositsioonide täpsete ümberhindamise kuupäevade kasutamine).</p> <p>Arvutuste baasstsenaarium kajastab asutuse jooksvat ettevõtlusplaani tulevaste äritehingute mahu, hindade ja ümberhindamise kuupäevade prognoosimiseks.</p>	<p>Ümberhindamine risk (paralleelne ja mitteparalleelne), baasirisk ning <i>kõigi</i> rahavoogude stsenaariumist sõltuva mudeldamise korral ka optioonirisk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Väljundi tundlikkus mudeldamise ja käitumuslike eelduste suhtes • Keerukus

Rahavoogude mudelite koostamine	Parameeter	Kirjeldus	Hõlmatud riskid	Parameetri piirangud
(keerulisemate meetodite korral) kliendi käitumisest sõltuva tähtajaga instrumentide rahavoogude ajastus mudeldatakse intressimäära stsenaariumist sõltuvana)		<p>Baasstsenaariumis tulevaste rahavoogude arvutamiseks kasutatavad intressimäärad tuletatakse forvardkurssidest, sobivatest hinnavahedest või turul erinevate instrumentidega seoses oodatavatest intressimääradest. Netointressitulu muutuste võimaliku ulatuse hindamisel kasutavad pangad eeldusi ja mudeleid, et ennustada intressimäärade suundi, olemasolevate varade, kohustuste ja bilansivälise elementide äravoolu ja nende potentsiaalset asendamist.</p> <p>Tulupõhiseid parameetreid saab diferentseerida vastavalt tulevaste rahavoogude prognoosimise keerukusele: lihtsad <i>äravoolumudelid</i> eeldavad, et olemasolevate varade ja kohustuste lõpptähtaegade saabumisel neid ei asendata; <i>püsiva bilansi mudelid</i> eeldavad, et aeguvad varad ja kohustused asendatakse samasuguste instrumentidega; enamik <i>keeruka dünaamilise rahavoo mudeleid</i> aga peegeldavad ettevõtte reaktsioone erinevatele intressimäära keskkondadele pangaportfelli suurusel ja koostises.</p> <p>Kõiki tulupõhiseid parameetreid saab stsenaariumis või stohhastilises analüüsis kasutada. Ohustatud tulu on näide viimasest, mõõtes maksimaalset netointressitulu muutust etteantud usaldusnivool.</p>		
	Majanduslik väärtus: Rõhuasetus omakapitali majanduslikul väärtusel (EVE)	<p>Omakapitali majandusliku väärtuse muutus on kõigi pangaportfelli varadest, kohustustest ja bilansivälisest elementidest pärinevate rahavoogude nüüdispuhasväärtuse intressimäärade muutusest tulenev muutus eeldusel, et kõik pangaportfelli positsioonid voolavad ära.</p>	<p>Ümberhindamise risk (paralleelne ja mitteparalleelne), baasirisk ning <i>kõigi</i> rahavoogude</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Väljundi tundlikkus mudeldamise ja käitumuslike eelduste suhtes • Stohhastilised parameetrid ei pruugi kajastada äärmuslikke riske ja mittelineaarsusi. • Täieliku ümberhindamisega Monte Carlo meetodid nõuavad suurt hulka

Rahavoogude mudelite koostamine	Parameeter	Kirjeldus	Hõlmatud riskid	Parameetri piirangud
	<ul style="list-style-type: none"> • Omakapitali majandusliku väärtuse muutus 	<p>Intressimäärariski võib hinnata konkreetsetes intressimäära stsenaariumides ΔEVE järgi või ΔEVE jaotuse järgi, kasutades Monte Carlo või ajaloolisi simulatsioone. Ohustatud majanduslik väärtus (EVaR) on näide viimasest, mõõtes maksimaalset omakapitali väärtuse muutust etteantud usaldusnivool.</p>	<p>stsenaariumist sõltuva mudeldamise korral ka optioonirisk.</p>	<p>arvutusi ja nende tõlgendamine võib olla keerukas („must kast“)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keerukus

II lisa – Põhjalikkuse maatriks kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski (IRRBB) mõõtmiseks

Finantseerimisasutused peaksid rakendama oma riskimeetmetes vähemalt nende SREP suuniste kategooriale vastavat põhjalikkuse taset, mis on esitatud allpool tabelis. Kui asutuse keerukus või tegevusulatus on märkimisväärne, peaks ta olenemata oma suurusest rakendama riskimeetmeid, mis vastavad tema konkreetsele ärimudelile ja arvestavad piisavalt kõiki tundlikke elemente. Kõiki intressimäära muutustele tundlikke olulisi elemente tuleb piisavalt hõlmata, sealhulgas tundlikkus käitumuslike eelduste suhtes.

Optionsaalsust sisaldavaid finantsinstrumente pakkuvad asutused peaksid kasutama mõõtesüsteeme, mis võimaldavad nõuetekohaselt väljendada optsioonide sõltuvust intressimäära muutustest. Tarbijatele käitumuslikke optsioone võimaldavaid tooteid pakkuvad asutused peaksid kasutama nõuetekohaseid tingimusliku rahavoo mudelite koostamise meetodeid, et kvantifitseerida kauplemisportfellivälisest tegevusest tulenevat intressiriski seoses kliendikäitumise muutustega, mis võivad erinevates intressimäära stressistsenaariumides aset leida.

Alljärgnevas põhjalikkuse tabelis osutatud neli kategooriat peegeldavad EBA SREP suunistes kehtestatud finantseerimisasutuste kategooriaid. Erinevad kategooriad peegeldavad finantseerimisasutuste erinevat suurust, struktuuri ja tegevuste iseloomu, ulatust ja keerukust; kõige keerukamatele finantseerimisasutustele vastab kategooria 1.

Kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski parameeter ja mudelite koostamine

Soovituslikud järelevalvealased ootused seoses kauplemisportfelli välisest tegevusest tuleneva intressiriski parameetrite ja mudelite koostamisega olenevalt finantseerimisasutuse keerukuse kategooriast

Rahavoogude mudelite koostamine	Parameeter	4. kategooria finantseerimisasutused	3. kategooria finantseerimisasutused	2. kategooria finantseerimisasutused	1. kategooria finantseerimisasutused
<p>Tingimusteta rahavood (eeldatakse, et rahavoogude <i>ajastus</i> ei sõltu konkreetsest intressimäära stsenaariumist)</p>	<p>Tulupõhine: GAP-analüüs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ümberhindamise aja erinevus 	<p>Ajavahemikud, mida on soovitatud Baseli pangajärelevalve komitee standardites „Pangaportfelli intressiriski haldamise ja järelevalve põhimõtted“ (edaspidi „Baseli 2016. aasta aprilli suunised“).</p>		<p>[Ümberhindamisega seotud erinevus lähtuvalt pangaportfelli suuruse ja koostise arengust, mis tuleneb ettevõtte reaktsioonidest erinevatele intressimäära keskkondadele. Sisaldab prognoositavaid kommertsmarginale, mis vastavad intressimäära stsenaariumile (vt punkt 4.4 „Mõõtmine“).]</p>	
	<p>Majanduslik väärtus: Kestuse analüüs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omakapitali muudetud kestus / PV01 • osaline muudetud kestus / osaline PV01 	<p>Baseli pangajärelevalve komitee standardites soovitatavad ajavahemikud. Standardšokkide kohaldamine. Tulukõvera mudel ajavahemikele vastavate lõpptähtaegadega.</p>	<p>Baseli pangajärelevalve komitee standardites soovitatavad ajavahemikud, osalise kestuse kaalude kohaldamine. Standardšokkide ning teiste intressimäära šoki- ja stressistsenaariumide kohaldamine (vt punkt 4.4 „Mõõtmine“). Tulukõvera mudel ajavahemikele vastavate lõpptähtaegadega.</p>	<p>[Osaline kestus arvutatakse instrumendi liigi ja ajavahemiku kohta. Standardšokkide ning teiste intressimäära šoki- ja stressistsenaariumide kohaldamine (vt punkt 4.4 „Mõõtmine“). Tulukõvera mudel ajavahemikele vastavate lõpptähtaegadega.]*</p>	<p>[Osaline kestus arvutatakse tehingu ja ajavahemiku kohta. Standardšokkide ning teiste intressimäära šoki- ja stressistsenaariumide kohaldamine (vt punkt 4.4 „Mõõtmine“). Tulukõvera mudel ajavahemikele vastavate lõpptähtaegadega.]*</p>

**Kauplemisportfellivälisest tegevusest
tuleneva intressiriski parameeter ja mudelite
koostamine**

**Soovituslikud järelevalvealased ootused seoses kauplemisportfellivälisest tegevusest
tuleneva intressiriski parameetrite ja mudelite koostamisega olenevalt
finantseerimisasutuse keerukuse kategooriast**

**Osaliselt või täielikult
intressimäära
stsenaariumist
sõltuvad sularahavood**
(optsoonide, kaudseid
või otseseid optsoone
sisaldavate
instrumentide või
(keerulisemate
meetodite korral)
kliendi käitumisest
sõltuva tähtajaga
instrumentide
rahavoogude *ajastus*
mudeldatakse
intressimäära
stsenaariumist
sõltuvana)

Tulupõhine:

- netointressitulu (NII)

Tulule
standardšokkide
kohaldamine püsiva
bilansi puhul
Lähtudes Baseli
pangajärelevalve
komitee standardites
soovitavatest
ajavahemikest

Tulukövera
standardšokkide ning
teiste intressimäära šoki- ja
stressistsenaariumide (vt
punkt 4.4 „Mõõtmine“)
tulule kohaldamine,
arvestades püsivat bilanssi
või lihtsaid eeldusi
tulevaste äritegevuse
suundumuste kohta.

Tulukövera ja eraldi
peamiste
turuintressimäärade
vaheliste standardšokkide
ning teiste intressimäära
šoki- ja
stressistsenaariumide (vt
punkt 4.4 „Mõõtmine“)
kohaldamine äriplaanis
või püsiva bilansi alusel
prognoositavale tulule.
Sisaldab prognoositavaid
kommertsmarginale
vastavalt intressimäära
stsenaariumile (vt punkt
4.4 „Mõõtmine“).

Põhjalikud
intressimäära- ja
stressistsenaariumid,
mis kombineerivad
tuluköverate nihkeid
baas- ja
krediidimarginaalide ja
samuti kliendikäitumise
muutustega ning mida
kasutatakse
tegevusmahtude ja tulu
ümberprognoosimiseks
, et mõõta erinevust
aluseks oleva
äriplaaniga võrreldes.
Sisaldab
prognoositavaid
kommertsmarginale
vastavalt intressimäära
stsenaariumile (vt
punkt 4.4
„Mõõtmine“).

**Kauplemisportfelli välisest tegevusest
tuleneva intressiriski parameeter ja mudelite
koostamine**

**Soovituslikud järelevalvealased ootused seoses kauplemisportfelli välisest tegevusest
tuleneva intressiriski parameetrite ja mudelite koostamisega olenevalt
finantseerimisasutuse keerukuse kategooriast**

Majanduslik väärtus:

- omakapitali majanduslik väärtus (EVE)

Tulukõvera standardšokkide ning teiste intressimäära šoki- ja stressistsenaariumide (vt punkt 4.4 „Mõõtmine“) kohaldamine, kasutades Baseli pangajärelevalve komitee standardites soovitatavaid ajavahemikke; tulukõvera lõpptähtajad vastavalt ajavahemikele.

Mõõtmine toimub tehingu või rahavoo põhjal. Tulukõvera ja eraldi peamiste turuintressimäärade vaheliste standardšokkide ning teiste intressimäära šoki- ja stressistsenaariumide (vt punkt 4.4 „Mõõtmine“) kohaldamine. Tulukõverate nõuetekohased lõpptähtajad. Täielik optioonide väärtuse hindamine.

Põhjalikud intressimäära- ja stressistsenaariumid, mis kombineerivad tulukõverate nihkeid baas- ja krediidimarginaalide ja samuti kliendikäitumise muutustega. Kõigi tulukõverate nõuetekohased lõpptähtajad. Täielik optioonide väärtuse hindamine. Kui portfelli sisaldavad oluliselt optioone, täiendatakse stsenaariumide analüüsi Monte Carlo või ajalooliste simulatsioonidega. Riskitegurite igapäevane ajakohastamine.

* 1. ja 2. kategooria finantseerimisasutuste puhul ei kajasta tingimusteta rahavoo mudelite koostamise meetodid järelevalvealaseid ootuseid

III lisa – Standardiseeritud intressimäära šokistsenaariumid

1. Intressimäära šokistsenaariumid ja šokkide suurused

Kuus intressimäära šokistsenaariumi omakapitali standardses võõrväärtustestis omakapitali majandusliku väärtuse mõõtmiseks on järgmised:

- (i) paralleelne ülesuunaline šokk;
- (ii) paralleelne allasuunaline šokk;
- (iii) järsenemise šokk (lühiajalised intressimäärad alla ja pikaajalised üles);
- (iv) lamenumise šokk (lühiajalised intressimäärad üles ja pikaajalised alla);
- (v) lühiajaliste intressimäärade ülesuunaline šokk;
- (vi) lühiajaliste intressimäärade allasuunaline šokk.

Finantseerimisasutused peaksid kohaldama omakapitali majanduslikule väärtusele avalduvate paralleelsete ja mitteparalleelsete ümberhindamise riskide kajastamiseks kuut eelnimetatud intressimäära šokistsenaariumi. Neid stsenaariume kohaldatakse eraldi iga sellise valuuta suhtes, milles asutusel on olulisi kauplemisportfelliivälisest tegevusest tuleneva intressiriski positsioone¹⁰.

Kuue intressimäära šokistsenaariumi šokkide suuruse aluseks võetakse ajaloolised intressimäärad. Nimelt kasutatakse kohaliku intressimäärade keskkonna ja tsükli arvesse võtmiseks perioodi 2000–2015 ajaloolisi aegridu¹¹ erinevate lõpptähtaegade kohta, et arvutada konkreetse valuuta paralleelsed ning lühiajaliste ja pikaajaliste intressimäärade šokid. Kõrvalekalded eespool nimetatud 16-aastasest perioodist on lubatud, kui need kajastavad konkreetse jurisdiktsiooni eriolusid paremini.

Tabel 1 näitab valitud valuutade jaoks arvutatud paralleelsete ning lühiajaliste ja pikaajaliste intressimäärade šokkide väärtuseid. Šokid kajastavad jurisdiktsioonide erisuguseid majanduskeskkondi. Seejärel arvutatakse nende alusel allpool selgitatud meetodite abil erinevate tulukõvera lõpptähtaegade šokid, et luua intressimäära šokistsenaariumid.

Tabel 1. Intressimäära šokkide ettenähtud suurus $\bar{R}_{\text{shocktype},c}$

	ARS	AUD	BRL	CAD	CHF	CNY	EUR	GBP	HKD	IDR	INR
Paralleelne	400	300	400	200	100	250	200	250	200	400	400
Lühiajaline	500	450	500	300	150	300	250	300	250	500	500
Pikaajaline	300	200	300	150	100	150	100	150	100	350	300

	JPY	KRW	MXN	RUB	SAR	SEK	SGD	TRY	USD	ZAR
Paralleelne	100	300	400	400	200	200	150	400	200	400
Lühiajaline	100	400	500	500	300	300	200	500	300	500

¹⁰ Olulised positsioonid vastavalt punkti 4.5 „Järelevalvealane võõrväärtustest“ määratlusele.

¹¹ EBA võib nõuda hiljem ümberkalibreerimist.

Pikaajaline	100	200	300	300	150	150	100	300	150	300
-------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

2. Teiste valuutade kalibreerimine

Teiste valuutade puhul intressimäära šokkide suuruse kalibreerimiseks kasutatakse järgnevat menetlust.

1. etapp. Keskmise päevase intressimäära arvutamine

Koguda iga valuuta kohta päevaste „riskivabade“ intressimäärade 16-aastane aegrida c , mille vaatlusalused tähtajad on 3 kuud, 6 kuud, 1 aasta, 2, 5, 7, 10, 15 ja 20 aastat. Seejärel arvutada iga valuuta kohta üldine keskmine intressimäär c kõigi aegrea näitajate lõikes ja kõigi tähtaegade kohta. Tulemuseks on üks näitaja valuuta kohta.

2. etapp. Üldiste šokiparameetrite kohaldamine

Kohaldada iga valuuta keskmisele intressimäärale üldiseid šokiparameetreid vastavalt tabelile 2 c .

Tabel 2. Üldiste intressimäära šokiparameetrite baasväärtused

Paralleelne	$\bar{\alpha}_{parallel}$	60%
Lühiajaline	$\bar{\alpha}_{short}$	85%
Pikaajaline	$\bar{\alpha}_{long}$	40%

Tabeli 2 üldiste šokiparameetrite kohaldamine 1. etapis arvutatud keskmistele intressimääradele muudetud intressimäära šokkidele valuuta kohta erinevates tulukövera osades, s.o paralleelsete ning lühiajaliste ja pikaajaliste intressimäärade kohta.

3. etapp. Ülem- ja alampiiride kohaldamine

Pakutud intressimäära šokkide kalibreerimine võib anda mõne valuuta puhul tulemuseks ebarealistlikult väikesed intressimäära šokid ning teiste puhul ebarealistlikult suured intressimäära šokid. Et tagada teatav minimaalne usaldusväärne tase ja võrdsed tingimused, sätestatakse alampiir, milleks on 100 baaspunkti, ning muutuvad ülempiirid (esitatakse kujul $\Delta\bar{R}_j(t_k)$): 500 baaspunkti lühiajaliste intressimäärade šoki, 400 baaspunkti paralleelse šoki ning 300 baaspunkti pikaajaliste intressimäärade šoki kohta.

„Riskivaba“ intressimäära muutus šokistsenaariumi j ning valuuta c puhul ajavahemiku lõpptähtaja keskpunktis t_k võib määratleda järgmiselt:

$$|\Delta\bar{R}_{j,c}(t_k)| = \max\{100, \min\{|\Delta R_{j,c}(t_k)|, \Delta\bar{R}_j\}\},^{12}$$

kus $\Delta\bar{R}_j = \{400, 500, 300\}$, milles j on vastavalt {*paralleelne*, *lühiajaline* ja *pikaajaline*}. Ülem- ja alampiiride kohaldamine 2. etapis arvutatud šokkidele ja ümardamine lähima 50ni annab tulemuseks lõpliku intressimäära šokkide komplekti, mis on esitatud tabelis 1.

4. etapp. Tabelis 1 esitamata täiendavate valuutade puhul tehtavad kohandused

Kuna jurisdiktsioonides võib aastatel 2000–2015 olla toimunud olulisi majandusolukorra muudatusi, ei pruugi eelkirjeldatud 1.–4. etapi sammud olla neist mõne puhul piisavad. Eelkõige on see nii, kui perioodi esimeste aastate intressimäärad erinevad oluliselt hilisemate aastate intressimääradest.

¹² Pöõretega šokistsenaariumide puhul ei tohi $\Delta\bar{R}_{j,c}(t_1)$ ületada 500 baaspunkti ning $\Delta\bar{R}_{j,c}(t_k)$ 300 baaspunkti, kui t_1 tähistab lühima lõpptähtajaga ajavahemikku ning t_k pikima lõpptähtajaga ajavahemikku.

Tabelis 1 nimetatud valuutade puhul määratakse 1. etapi keskmise intressimäära arvutuses kasutatavad aegread kindlaks järgmise põhimõtte alusel: kui 1. etapis perioodi 2000–2006 kohta arvutatud keskmine intressimäär on suurem kui 700 baaspunkti, kasutatakse viimase 10 aasta (s.o 2007–2016) andmeid või kuni ajani, mil andmed on olemas; *vastasel juhul* tuleb kasutada kogu perioodi 2000–2015 aegridu.

Selle põhimõtte kasutamine aitab tuvastada kõrge intressimääraga keskkonnad ja finantskriisile eelnenud olulise struktuurilise muutusega perioodid. Lisaks on selle põhimõtte eesmärk leida valuutad, mis ületavad perioodi esimestel aastatel ülempiiri ($700 \text{ baaspunkti} \cdot 0,6 = 420 \text{ baaspunkti} > 400 \text{ baaspunkti}$) ning toetab hilisemal ajal täheldatud intressimäärade suuremal määral arvesse võtmist.

Tabelis 3 on esitatud 1.–4. etapi tabeliga 1 hõlmamata ELi valuutadele kohaldamise tulemusi. Teiste valuutade intressimäära šokkide suurused saab tuletada samamoodi, kohaldades käesolevas punktis esitatud meetodit.

Tabel 3. Kindlaksmääratud intressimäära šokkide suurus $\bar{R}_{\text{shocktype},c}$ täiendavate ELi valuutade puhul

	BGN	CZK	DKK	HRK	HUF	PLN	RON
Paralleelne	250	200	200	250	300	250	350
Lühiajaline	350	250	250	400	450	350	500
Pikaajaline	150	100	150	200	200	150	250

3. Standardiseeritud intressimäära šokistsenaariumide parameetrid

Arvestades iga valuuta c jaoks määratud „riskivaba“ intressimäära äkiliste paralleelsete, lühiajaliste ja pikaajaliste šokkide suurust, tuleks rakendada järgmisi kuue intressimäära šokistsenaariumi parameetreid:

- (i) *valuuta c paralleelne šokk*: ühesugune kõigi ajavahemike lõikes esinev paralleelne üles- või allasuunaline šokk:

$$\Delta R_{\text{parallel},c}(t_k) = \pm \bar{R}_{\text{parallel},c}$$

- (ii) *valuuta c lühiajaliste intressimäärade šokk*: üles- või allasuunaline šokk, mis on suurim lühima lõpptähtaja keskpunktis. See šokk väheneb tähtjalise struktuuri pikaajalisima punkti lõpptähtaja¹³ juures oma põhilise skalaari $S_{\text{short}}(t_k) = e^{\frac{-t_k}{x}}$ kohaselt (kus $x = 4$) nulli suunas, kusjuures t_k on k^{nda} ajavahemiku (ajaline) keskpunkt ja t_K on viimase ajavahemiku (ajaline) keskpunkt K):

$$\Delta R_{\text{short},c}(t_k) = \pm \bar{R}_{\text{short},c} \cdot S_{\text{short}}(t_k) = \pm \bar{R}_{\text{short},c} \cdot e^{\frac{-t_k}{x}}$$

- (iii) *Valuuta c pikaajaliste intressimäärade šokk*: seda šokki kohaldatakse ainult pööretega šokkidele. Šokk on suurim pikaajalisima lõpptähtaja keskpunktis ja on seotud lühikese skaleerimisteguriga $S_{\text{long}}(t_k) = 1 - S_{\text{short}}(t_k)$:

$$\Delta R_{\text{long},c}(t_k) = \pm \bar{R}_{\text{long},c} \cdot S_{\text{long}}(t_k) = \pm \bar{R}_{\text{long},c} \cdot \left(1 - e^{\frac{-t_k}{x}}\right)$$

¹³ Väärtus x funktsiooni $e^{\frac{-t_k}{x}}$ nimetajas määrab šoki vähenemise määra.

- (iv) *Valuuta c pööretega šokk*: sisaldab intressimäärade tähtajalise struktuuri pööordeid (s.o järsenemisi ja lamenumisi), mille korral nii pikaajalistele kui ka lühiajalistele intressimääradele kohaldatakse šokki ning intressimäärade nihe iga lõpptähtaja keskpunktis saadakse, kui neile šokkidele rakendatakse järgmisi valemeid:

$$\Delta R_{steepener,c}(t_k) = -0,65 \cdot |\Delta R_{short,c}(t_k)| + 0,9 \cdot |\Delta R_{long,c}(t_k)|;$$

$$\Delta R_{flattener,c}(t_k) = +0,8 \cdot |\Delta R_{short,c}(t_k)| - 0,6 \cdot |\Delta R_{long,c}(t_k)|.$$

Näited:

lühiajaliste intressimäärade šokk: eeldatakse, et pank kasutab $K = 19$ ajavahemikke ning $t_k = 25$ aastat (kõige pikaajalisema lõpptähtajaga ajavahemiku K (ajaline) keskpunkt), kusjuures t_k on ajavahemiku k (ajaline) keskpunkt. $k = 10$ ja $t_k = 3,5$ aasta kasutamisel oleks lühiajalise šoki puhul skalaarne kohandamine: $S_{short}(t_k) = e^{\frac{-3,5}{4}} = 0,417$. Pangad korrutaksid seda lühiajalise intressimäära šoki väärtusega, et saada summa, mis tuleb selles lõpptähtaja keskpunktis tulukõverale liita või sellest lahutada. Kui lühiajalise intressimäära šokk oleks +250 baaspunkti, oleks tulukõvera tõus punktis $t_k = 3,5$ aastat 104,2 baaspunkti.

Järsenemine: eeldatakse, et kasutatakse tulukõvera sama punkti mis eespool ehk $t_k = 3,5$ aastat. Kui lühiajalise intressimäära šoki absoluutväärtus oleks 250 baaspunkti ning pikaajalise intressimäära šoki absoluutväärtus 100 baaspunkti (nagu euro puhul), oleks tulukõvera muutus punktis $t_k = 3,5$ aastat lühiajalise intressimäära šoki mõju ja pikaajalise intressimäära šoki mõju summa baaspunktides: $-0,65 \cdot 250 \text{ bps} \cdot 0,417 + 0,9 \cdot 100 \text{ bps} \cdot (1 - 0,417) = -15,3 \text{ bps}$.

Lamenemine: Eespool näites šokkidele vastav tulukõvera muutus punktis $t_k = 3,5$ aastat oleks järgmine: $+0,8 \cdot 250 \text{ bps} \cdot 0,417 - 0,6 \cdot 100 \text{ bps} \cdot (1 - 0,417) = 48,4 \text{ bps}$.